

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 24. marcija 1892.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: ekscelexca knezoškof dr. Jakob Missia, Janez Mesar, dr. Adolf Schaffer. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika VII. deželno-zborske seje dné 22. marcija 1892. l.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 35. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagajo ustanovnih zakladov računski sklepi za leto 1890. in proračuni za leto 1892.
4. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora gledé projektovane zgradbe mostú čez Savo pri Smledniku.
5. Priloga 45. Poročilo deželnega odbora gledé delne preložitve Žužembersko-Kočevske okrajne ceste v Žužemberskem cestnem okraji.
6. Priloga 46. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve mostú pri Zgornjem Kašji med stavbe okrajnih cest in gledé uravnave Ljubljani nad mostom.
7. Priloga 47. Poročilo deželnega odbora gledé razdelitve podpor, dovoljenih od države in dežele za po raznih uimah poškodovane.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora § 5. marg. št. 13.: glavna bilanca loterijskega posojila mesta ljubljanskega za l. 1890.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Poljanah za podporo za napravo vodnjakov in nakup brizgalnice.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji meščanov v Krškem za oprostitev mostarine na deželnem mostu čez Savo v Krškem.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Jerneja Pečnika za podporo v namen preiskovanja Gorenjskega in Notranjskega naše dežele v arheološičnem obziru.
12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji bivšega paznika deželne prisilne delarnice Jožefa Tomazina za dovoljenje provizije, oziroma podpore.
13. Ustno poročilo finančnega odseka gledé podaljšanja, oziroma zvišanja miloščine za siroti Marijo in Ano Lušin.
14. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljenja kredita za deželni arhiv in knjižnico v Rudolfinumu za pokrivanje raznih potrebščin.
15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji slepega Henrika Keršeta v Ljubljani za podporo.
16. Ustno poročilo upravnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora: § 6. Občila.

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 24. März 1892.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Johann Mesar, Dr. Adolf Schaffer. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VII. Landtagsitzung vom 22. März 1892.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 35. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage der Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde für das Jahr 1890 und der Voranschläge für das Jahr 1892.
4. Beilage 44. Bericht des Landesauschusses in Angelegenheit des projectirten Brückenbaues über die Save bei Mödnig.
5. Beilage 45. Bericht des Landesauschusses in Angelegenheit einer partiellen Correctur der Seifenberg-Gottscheer Bezirksstraße im Straßenbezirke Seijenberg.
6. Beilage 46. Bericht des Landesauschusses in Angelegenheit der Einreihung der Brücke bei Oberfachel unter die Objecte der Bezirksstraßen und Regulirung des Laibachflusses ober der Brücke.
7. Beilage 47. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Vertheilung der bewilligten Staats- und Landesunterstützungen an die durch Elementarschäden Betroffenen.
8. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über § 5, Marg. 13, des Rechenschaftsberichtes des Landesauschusses: Hauptbilanz des Lotterie-Unternehmens der Stadt Laibach pro 1890.
9. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Pöllandl um Subvention zur Anlegung von Wasserreservoirs und Anschaffung einer Feuerpritze.
10. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition der Jnsassen von Gurkfeld um Befreiung von der Zahlung der Brückenmann an der landschaftlichen Savebrücke in Gurkfeld.
11. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Barthelmä Pečnik in Gurkfeld um Subvention behufs Untersuchung von Ober- und Innerkrain in archäologischer Beziehung.
12. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des gewesenen Zwangsarbeitshausaufsehers Josef Tomazin um Bewilligung der Provision, beziehungsweise um Unterstützung.
13. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses, betreffend den Fortbezug, beziehungsweise Erhöhung der Gnadengaben für die beiden Waisen Maria und Anna Lušin.
14. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses, betreffend die Bewilligung eines Credites für das Landes-Archiv und die Bibliothek im Rudolfinum zur Bestreitung von verschiedenen Erfordernissen.
15. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Blinden Heinrich Kerche in Laibach um Unterstützung.
16. Mündlicher Bericht des Verwaltungsauschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesauschusses: § 6. Communicationsmittel.

17. Priloga 48. Poročilo upravnega odseka o napravi ceste iz Podpeči do »Dolgega grabna«, oziroma do tje, kjer se združi z gospodarsko, z deželno-zborskim sklepom z dné 22. novembra 1890. l. med okrajne ceste uvrščeno, v ozemlju mesta ljubljanskega in občine Tomišelj nahajajočo se cesto, z dotičnim načrtom zakona (k prilogi 38.).
18. Ustno poročilo upravnega odseka o preložitvi, odnosno delni popravi z Vrhniko čez Staro Vrhniko v Podlipo držeče okrajne ceste (k prilogi 39.).
19. Poročilo upravnega odseka gledé uvrstitve Velikolasko-Bloške okrajne ceste med deželne ceste (k prilogi 43.).
20. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji gospodarskega odbora v Sanaboru za podporo za napravo cestnih podróvov med vasjo Sanabor in Zavetniki.
21. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Vipavi za ureditev kanalizacije ob državni cesti skozi trg Vipavo.
22. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer o § 1.: Potrjenje zakonovih načrtov; o § 2.: Davki.

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in odvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja prosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VII. deželno-zborske seje dné 22. marcija 1892. l.

1. Lesung des Protokolls der VII. Landtags-sitzung vom 22. März 1892.

Tajnik Pfeifer:

(bere zapisnik VII. seje v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der VII. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo kak popravek v zapisniku zadnje seje?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ce ne, izrekam, da je zapisnik potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Izročati imam sledeče prošnje:

Posestniki v Orehku, občine Slavine, prosijo, da se namesto nameravane naprave vodovoda, napravijo vodnjaki.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Mestni magistrat v Ljubljani prosi, naj se potrebno ukrene, da se zgradi v Ljubljani deželna hiralnica.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kraus Josef, gewesener Lehrer und Organist in Rudolfs-wert, bittet um Erhöhung seiner Gnadengabe.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Dr. Arko Anton, okrožni zdravnik v Škofji Loki, prosi za spregled normalne starosti.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

K. k. Landespräsidium hier beantragt die Unterstützung des Seehospizes in Grado aus Landesmitteln behufs Gebrauchs der Bäder von krainischen Kindern.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod ces. svetnik Murnik izroča prošnjo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani za pospešitev, oziroma povzdigo reje govedi potom deželne podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Murnik izroča prošnji:

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe prosi za dovolitev rednih letnih podpor umnim šolskim vrtnarjem iz podpore, dovoljene v prospeh kmetijskega pouka na ljudskih šolah.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe prosi podpore k prireditvi splošne deželne kmetijske in obrtnijske razstave leta 1894. v Ljubljani.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Točka 3. dnevnega reda je:

3. Priloga 35. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagajo ustanovnih zakladov računski sklepi za leto 1890. in proračuni za leto 1892.

3. Beilage 35. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage der Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde für das Jahr 1890 und der Vorausschläge für das Jahr 1892.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora gledé projektovane zgradbe mostu čez Savo pri Smledniku.

4. Beilage 44. Bericht des Landesauschusses in An- gelegenheit des projectirten Brückenbaues über die Save bei Slodnig.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 45. Poročilo deželnega odbora gledé delne preložitve Žužemberško - Kočevske okrajne ceste v Žužemberškem cestnem okraji.

5. Beilage 45. Bericht des Landesauschusses in An- gelegenheit einer partiellen Correctur der Seisen- berg-Gottscheer Bezirksstraße im Straßenbezirke Seisenberg.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Ver- waltungsausschusse zugewiesen.)

6. Priloga 46. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve mostú pri Zgornjem Kašlju med stavbe okrajnih cest in gledé uravnave Ljubljane nad mostom.

6. Beilage 46. Bericht des Landesauschusses in An- gelegenheit der Einreichung der Brücke bei Ober- faßfel unter die Objecte der Bezirksstraßen und Regulirung des Laibachflusses ober der Brücke.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Ver- waltungsausschusse zugewiesen.)

7. Priloga 47. Poročilo deželnega odbora gledé razdelitve podpor, dovoljenih od države in dežele za po raznih uimah poškodovane.

7. Beilage 47. Bericht des Landesauschusses, be- treffend die Vertheilung der bewilligten Staats- und Landesunterstützungen an die durch Elementar- schäden Betroffenen.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz- ausschusse zugewiesen.)

Preidemo k 8. točki dnevnega reda, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora § 5., marg. št. 13.: glavna bilanca loterijskega posojila mesta ljubljanskega za l. 1890.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über § 5, Marg. 13, des Rechenschaftsberichtes des Landes- ausschusses: Hauptbilanz des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach pro 1890.

Poročevalec Hribar:

Visoka zbornica! Poročajoč o glavni bilanci lote- rijskega posojila mesta ljubljanskega za leto 1890. imam pred vsem omeniti, da je posojilo, katero je bilo svoje dni najeto in katerega je mestna občina dobila 1.471.875 gld., do zneska 14.879 gld. 88½ kr. koncem leta 1890. popolnoma porabljeno. Od tega po- sojila naloženega je bilo koncem l. 1890. v obliga- cijah, in sicer v zlatej renti po kurzu z dne 31. de- cembra 1890. leta 171.120 gld., potem je bilo v klav- nico investovanih 173.513 gld. 32½ kr., mestna občina je bila dolžna 132.787 gld. 18 kr., za vojašnico se je izdalo 468.980 gld. 31 kr., in za vodovod skupaj 510.594 gld. 31 kr.; tako, da se je plodonosno nalo- žilo vsega skupaj 1.456.995 gld. 12½ kr. Jaz ne bodem o posameznih točkah pri aktivih in pasivih posebno govoril, ker je vsak gospod poslanec imel priliko iz letnega poročila se sam prepričati o kakovosti teh točk. Samo o obligacijah omenim, da je vloženih 20.000 gld. za mestno hranilnico ljubljansko kot kavčija;

50.000 gld. pa je zastavljenih tudi pri mestni hranilnici za posojilo, s katerim so se poplačali nekateri troški vodo- voda. 40.000 gld. od teh obligacij je zastavljenih nižje- avstrijski eskomptni družbi na Dunaji, kakor vidite to na strani 113. letnega poročila, in sicer za posojilo, katero se je bilo najelo leta 1890. Na isti strani 113. nahajate med pasivi od točke 2. do 21. večje število izžrebanih, pa ne izplačanih srečk v skupnem znesku 64.404 gld. Tej terjatvi nasproti stoji med aktivni dolg amortizacijske zaklade v znesku 48.286 gld. 23 kr., gotovina v blagajnici 5971 gld. 92 kr., tranzitorični račun obresti 1808 gld. in dolg mestne hranilnice ljubljanske v znesku 2212 gld. 46 kr., skupaj torej 58.278 gld. 61 kr. Ostali znesek okroglih 6000 gld. najde svoje pokritje pri drugih točkah aktivov, kakor pri inventarji in pri kurzni vrednosti papirjev, to je pri izgubi, kateri nasproti stoji med aktivni specialna reserva.

V obče se mora gospodarjenje z mestnim poso- jilom ljubljanskim imenovati uspešno, kajti račun sklepa z dobičkom 4459 gld. 67½ kr. Ker nimam ničesar drugega več omeniti, predlagam v imenu finanč- nega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Glavna bilanca mestnega loterijskega posojila ljubljanskega za leto 1890. se vzame na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu pred- logu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ustno poročilo finančnega odseka o pro- računu ljubljanskega loterijskega posojila za l. 1891.

Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach pro 1891.

Poročevalec Hribar:

Na dnevnem redu sicer ne stoji proračun mestnega loterijskega posojila ljubljanskega za leto 1891. in za leto 1892., ker pa tudi spada k marginalni številki 13., § 5., dovoljeno mi bodi, da poročam ob enem tudi o njih.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

O proračunu za leto 1891. poročati je nekako za- kasnelo, ker smo že v letu 1892. in zgodi se to le, ker lanskega leta ni bil sklican visoki deželni zbor. Zaradi tega ne bodem prestopil k posameznim točkam, ker so opravičene v računskem sklepu za leto 1890. in je vsak častiti gospod poslanec imel priliko preštu- dirati jih. Torej imam omeniti le, da znaša po sklepu mestnega zbora skupna svota potrebščine 72.217 gld. in skupna svota pokritja 73.818 gld. 26 kr., torej pre-

bitek 1601 gld. 26 kr., in v imenu finančnega odseka predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Proračun mestnega loterijskega posojila ljubljanskega za leto 1891. vzame se na znanje.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode poslance, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu ljubljanskega loterijskega posojila za l. 1892.

Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach pro 1892.

Poročevalec Hribar:

Istotako finančni odsek ni imel posebne opazke gledé proračuna za leto 1892., kajti skorej vsi postavki se v glavnih stvareh ujemajo s proračunom za leto 1891. Jedina opomba je storiti, da posojilni zaklad letos 2. oktobra preneha biti pasiven in da bode imel odslej naprej že prebitke. Zaradi tega nahajate obresti od amortizacijskega zaklada med potrebščinami in ob jednem tudi med pokritjem, prvo od 2. oktobra do 31. decembra, drugo pa od 2. januarja do 2. oktobra letošnjega leta.

Skupna potrebščina znaša po sklepu mestnega zbora 72.696 gld. 52 kr., skupno pokritje pa 72.785 gld. 70 kr. in torej prebitek 89 gld. 18 kr.

Ker nimam nikake druge opombe, predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Proračun mestnega loterijskega posojila ljubljanskega za leto 1892. vzame se na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Abgeordneter Luckmann:

Ich möchte mir nur eine Anfrage an den Herrn Referenten erlauben. Meines Wissens wurde in früherer Zeit das Princip beobachtet, daß bei den Lotterie-Anlehen die Erträgnisse der Meliorationen, die aus diesen Geldern gemacht wurden, eingestellt worden sind.

Nun finde ich in dem Voranschlage insofern eine Aenderung, als die Gelder, welche für den Bau der Kaserne und die Anlegung der Wasserleitung verwendet worden sind, als Darlehen der Gemeinde verbucht sind, und nur die Zinsen der Gemeinde zur Last fallen, zum gleichen Zins-

fuße, als die Gelder vom Lotterie-Anlehensfonde verzinst werden müssen, während die Einnahmen aus der Kaserne und der Wasserleitung wahrscheinlich ganz der Stadtgemeinde zufallen werden; auf diese Weise ist es kein Wunder, daß der Gebarungüberschuß nur 89 fl. 18 fr. beträgt. Ich wollte mir nun die Anfrage erlauben, ob diese Aenderung principiell beschloffen worden ist.

Poročevalec Hribar:

Na uprašanje častitega gospoda poslanca Luckmanna imam odgovarjati, da je proračun, kateri leži pred zbornico, ravno tak, kakor je bil prejšnja leta in tudi tak, kakor se je predlagal v oni dobi, ko narodna stranka še ni imela večine v mestnem zboru. Mnenje častitega gospoda predgovornika, da se je kaj spremenil in da se investicije navajajo kot dolg mestne občine ljubljanske, je nekaka pomota, kajti iz proračuna na strani 116. letnega poročila je razvidno, da se je posodilo mestni občini ljubljanski 140.204 gld. 55 kr., in od tega dolga se zaračunavajo obresti. Gledé tega dolga naj mi bode dovoljeno omeniti, da je mestni zbor sklenil, da se ima od letos naprej vsako leto amortizovati 7000 gld., tako da bode dolg v nekih letih poplačan. V računskem sklepu za leto 1892. bode efekt že razviden.

Ako častiti gospod poslanec Luckmann pogleda točko 4., videl bode, da so tu zaračunjene 4.8 obresti od vodovodnega posojila za leto 1892., znašajočega 525.689 gld. 47 kr. Ta kapital se vodi v posebni evidenci in v računskem sklepu za leto 1891. ne bode več prihajal tako, kakor dosedaj razdeljen v točkah 1. do 21., temveč se bode v jednem znesku postavil v račun. Ravnotako omenim gledé točke 5., da se o vojašničnem kapitalu vodi poseben račun in ravno tako gledé točke 6. o klavničnem kapitalu.

Torej se vodijo o vodovodu, o klavnici in o vojašnici posebni računi in se ne smatrajo vse te naprave za premoženje občine, temveč kot aktivne investicije in zaradi tega se navaja vsako leto v proračunu, koliko je investovano v vodovodu, v vojašnici in v klavnici. Mislim, da sem s tem pojasnilom gospodu interpellantu zadostil in da je dobil prepričanje, da se je ta proračun sestavil po tistih načelih, kakor je bilo določeno s početka.

Deželni glavar:

Preidemo na glasovanje, ter prosim gospode, kateri pritrdé predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in sedaj prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Poljanah za podporo za napravo vodnjakov in nakup brizgalnice.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Pölland um Subvention zur Anlegung von Wasserreservoirs und Anschaffung einer Feuerpritze.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Občina Poljanska obrnila se je do visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi jej dovolil podporo za napravo šest vodnjakov in za nakup brizgalnice. Utemeljuje prošnjo s tem, da bodo troški veliki in da je silno potrebno, da se napravijo ti vodnjaki in kupi vsaj jedna ročna brizgalnica. Na podlagi tega ni bilo finančnemu odseku mogoče, nasvetovati visokemu zboru, naj stvar končno reši, ker manjka prošnji natančnejših podatkov.

Z ozirom na to nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja občine Poljane pri Novem Mestu za podporo za napravo šest vodnjakov in brizgalnice se izroča deželnemu odboru v rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 10. točki, to je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji meščanov v Krškem za oprostitev mostarine na deželnem mostu čez Savo v Krškem.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Zusassen von Gurkfeld um Befreiung von der Zahlung der Brückenmaut an der landwirtschaftlichen Savebrücke in Gurkfeld.

Poročevalec Kersnik:

Visoki zbor! Meščani Krškega mesta prosijo, da se oprosté mostarine na deželnem mostu čez Savo v Krškem. Predno preidem na sklep finančnega odseka, dovoljena mi bodi glede zgradbe mostu čez Savo v Krškem in glede mostnine, katera še sedaj obstoji, kratka zgodovinska črtica.

Leta 1863. se je sklenilo zgraditi most, in tedaj je dežela dobila od vlade pravico, da sme pobirati mostarino, in sicer za vprežno živino po 17 kr., za drugo po 7 kr., za drobnico po 4 kr., za prazni voz 8 kr. in za vsako osebo 1 kr. Deželni zbor pa se ni hotel sam lotiti zgradbenega dela, temveč je v svoji 36. seji dne 27. marcija l. 1863. sklenil, da oddá

zgradbo podjetniku, ki se je zavezal, most zgraditi in ga čez 25 let izročiti deželi proti temu, da se mu dovoli, pobirati ravno omenjeno mostarino in da se mu plača poleg tega še svota 10.000 gld. enkrat za vselej.

To se je zgodilo, in lanskega leta s 1. julijem je prešel most na podlogi one pogodbe v last dežele. Pričakovati je bilo, da se bodo tamošnji prebivalci, posebno oni z Krškega, takoj oglasili z prošnjami, da se neprimerno visoka mostarina zniža. Pričakovati je bilo, da pridejo kmalu, vendar pa moram reči, da me je ta naglost, s katero so prišli, vendar-le nekoliko osupnila, in to po vsej pravici. Ako se nam je ozirati na prošnjo samo in na to, v koliki meri je mogoče, ustreči prosilec, moramo si ogledati celo stvar iz fiskaličnega stališča. Ozir je jemati na troške, katere bode prizadevalo vzdrževanje mostu, drugič na režijo in tretjič na onih 10.000 gld., katere je leta 1863. kranjski deželni zaklad dal za zgradbo.

Predno preidem na troške, katere bode povzročilo vzdrževanje in režija, naj le na kratko omenim, s kolikimi svotami nam je kontirati gledé dohodkov tega mostu. Dosedaj imamo šele kratko skušnjo. Leta 1891., dne 1. julija, je začela dežela pobirati mostovino, in do 31. decembra l. 1890. imamo uspeh za 3288 gld. 5 kr. in letos od 1. januarja do vštetega 8. marca 846 gld. 1 kr. brutto. Že ta svota kaže, da mora biti prva polovica leta slabša, kar se tiče dohodka, nego druga; ampak če po teh uspehih računimo, katere imamo pred seboj, smemo misliti, da nese most na leto okroglih 6000 gld. Morebiti je ta svota celo visoka, pa recimo, da dobimo 6000 gld. Nasprotno pa velja vzdrževanje mostu, kakor je proračunil naš stavbni urad, na leto nizko računjeno 2000 gld. Treba namreč skupaj 960 mostnic, katere trajajo po dve leti; tramov treba skupaj 66, katerih trpežnost je proračunjena na tri leta. Tram stane 35 gld. 84 kr., mostnica pa 2 gld. 40 kr., kakor računa naš stavbni urad; tako bi imeli letnega izdatka povprek nizko računjeno 2000 gld. Poleg tega pa pride režija, in tu veljata oba mitničarja na mesec 55 gld., torej 660 gld. na leto, potem pa še troški za kurjavo, razsvetljavo in druge malenkosti, recimo 340 gld., tako da s kratka znaša režija vsega skupaj okroglo 1000 gld. Vzdrževalni in režijski troški narastli bi torej na leto skupaj okroglo na 3000 gld. Ako pa se oziramo še na svoto 10.000 gld., katero je dežela dala za zgradbo mostu in katero bode treba amortizovati, — in pri tem moramo vendar računati, da se amortizuje vsa svota v 20 letih, moramo onim troškom prištevati še letnih 1000 gld. za amortizacijo in obresti, tako da imamo potreščine vsega skupaj v znesku letnih 4000 gld. Dohodek bode pa znašal 6000 gld., in sedaj pride uprašanje, kam z dobičkom 2000 gld.? Finančni odsek je bil sicer mnenja, da ne gre, da bi dežela imela od mostarine kaj fiskaličnega dobička, ampak da se mora in more tudi znižati mostarina, v dvojbi je bil samo, kje pričeti. Kakor vidite, je statistični material, kateri imamo na razpolaganje, preskromen, da bi se mogla ustanoviti definitivna preustrojba dotičnih tarif z jednostransko preuredbo, z jednostranskim znižanjem teh tarif pa se oškoduje in onemogoči definitivno regulovanje.

Razpravljalo se je uprašanje, ali bi se pešci oprostil onega krajcarja. Ali ravno gledé pešcev nam kaže že ta skromni statistični materijal, da oni donšajo med $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{3}$ k vsemu prispevku. Če imamo torej 6000 gld. brutto-dohodka, odpade skorej 2000 gld. na pešce. Ako te oprostimo, imamo samo 4000 gld. za pokritje vzdrževalnih in režijskih troškov in za amortizacijo, in tu ne gre meni tebi nič ravnati preveč lahkomisleno. Računati moramo s tem, da bode v 8 do 10 letih jela slabeti vsa podstava mostu, in potem bodo troški gotovo postali večji nego sedaj računamo.

Z ozirom na vse to finančni odsek ne more svetovati visokemu zboru, da se ugodi prošnji že sedaj, pač pa si jo je simpatično ogledal od vseh strani, ali preostajalo ni drugega, nego da je sklenil čakati in omogočiti, da dobi natančnejih dat, da bode potem pozneje na podlogi istih mogoče, priti pred visoki deželni zbor z znižano tarifo.

Z ozirom na to je sklenil nasvetovati:

Visoki deželni zbor. naj sklene:

«1.) Prošnja meščanov Krškega mesta za znižanje mostarine se odkloni.

2.) Deželnemu odboru se naroča, pripraviti na podlagi vsaj enoletnih dohodkov do prihodnjega zasedanja nov znižan tarif za mostovino na Krškem mostu, s katero bode pokriti troške vzdržavanja, režijo ter obresti in 20letno amortizacijo za zgradbo mostu od dežele plačane glavnice 10.000 gld.»

Ta predlog imam čast priporočati visokemu zboru.

Deželni glavar:

K besedi se je oglasil gospod poslanec Šuklje.

Poslanec Šuklje:

Častita gospoda! Jaz se ne morem strinjati z nasvetom finančnega odseka, in stavil bodem nekoliko drugačen predlog. Vender prosim, uverjeni bodite, da ne zaradi tega, ker sem slučajno jaz izročil to peticijo in ker zastopam meščane Krškega mesta v tej zbornici, temveč moj nasvet izvira iz splošnih ozirov. Jaz nočem tukaj v deželnem zboru drugače postopati, nego sem postopal v državnem zboru, ko smo razpravljali jednako uprašanje, samo da je ono uprašanje imelo večji obseg. Mi smo se svoje dni bavili z uprašanjem odpravljanja državne mostnine, mostnine na državnih cestah, in pri tej priliki sem jaz v budgetnem odseku zagovarjal in zastopal proti vladi stališče, da se odpravi mostnina brez kake kompenzacije, in, gospoda moja, naglašam, kar je imela dežela kranjska zastopnikov v dunajskem parlamentu, vsi brez razločka stranke glasovali so za to in pripomagali, da je načrt prodril in da ta zakon v kratkem stopi v življenje. Častita gospoda, meni ne ugaja, tukaj v deželnem zboru kazati drugo lice nego sem je kazal na Dunaji v državnem zboru, meni ne ugaja na Dunaji govoriti proti fiskalizmu in v naši deželi zastopati neko sta-

lišče, o katerem moram reči, da je nekoliko fiskalično. Sicer pa nasvet finančnega odseka v drugi polovici ni tako grozovit kakor v prvi.

V prvi polovici se pač prošnja Krčanov odklanja a limine, toda v drugem delu nasvetuje se neka resolucija, o kateri se razodeva neka simpatija do dotičnih davkoplačevalcev. Ali ta simpatija je precej akademična, precej platonična in ne vem, če bodo krški meščanje kaj imeli od lepih besed, s katerimi je častiti gospod poročevalec naglašal simpatije, katere ima finančni odsek nasproti njihovi prošnji.

V predlogu finančnega odseka se zahteva precej dosti, namreč, da se z dohodki mostu pokrijejo vzdrževalni in režijski troški in da se obrestuje in amortizuje, oziroma refundira tista glavnica 10.000 gld., katero je svoje dni dežela posodila za zgradbo Savskega mostu. Če bi pa dohodki izdatno ne presegali dotične velike potrebsčine, potem simpatija finančnega odseka krškim meščanom čisto nič ne pomaga, potem ostane pri sedanji tarifi z vsemi pretiranimi neprilicnostmi in z vsemi krivicami. Častiti gospod poročevalec je že nekoliko omenil, da je tarifa previsoka, in jaz smelo rečem, sedanja mostnina na Savskem mostu v Krškem je pravi unicum, v vsi državi ne dobimo več objekta, pri katerem bi bilo toliko pristojbine. Za vprežno živino znaša pristojbina 12 kr., oziroma 17 kr., kar je zavisno od tega, ali je živina z Krškega ali od drugod. Če greste dvakrat na kolodvor, namreč tja in nazaj, plačate 24 kr., oziroma 34 kr., ali s parom 48 kr., oziroma 68 kr.

Da, gospoda moja, ta pretirana tarifa škoduje tudi finančnim interesom našim, ker se manj ljudi vozi čez most, nego bi se sicer vozilo. Vem to iz lastne skušnje. Če ni posebne sile, ne bode nihče šel na kolodvor čez most, ki veže štajersko obrežje s kranjskim, temveč popotnik se pripelje do mostu in gre tistih 5 ali 6 minut do kolodvora peš. To je ob enem krivica in fiskalična nerodnost.

Kar se tiče druge krivice, nastavka za pešce, da morajo plačati 1 kr. ali sem ter tja 2 kr., je to zopet stvar, o kateri rečem, da je vsaj na objektih, s katerimi dežela ali država razpolaga, taka mostnina nezaslišana. Gospoda moja, jaz moram naglašati svoje stališče, namreč, da sem sploh protivnik vsem enakim pristojbinam, bodisi da jim je ime cestnina ali mostnina. Meni se vidi, da je tak davek nek anahronizem, da se ne strinja več z današnjimi prometnimi potrebami in najraje bi odstranil vse take pristojbine. Na Francoskem odpravili so vso cestnino že leta 1806., in sicer po izrečni zahtevi vseh departementskih svetov, ki so terjali to zlasti z ozirom na poljedelstvo, in to so Francozi storili leta 1806. navzlic temu, da so dohodki znašali 15.000.000 frankov — lepa svota, posebno če se pomisli, da je takrat denar imel veliko večjo vrednost nego jo ima danes. Tudi na Nemškem je cestnina popolnoma odpravljena, in gospoda moja, ta zakon, ki bode kmalu pri nas stopil v veljavo, zakon, s katerim se odpravi mostnina na državnih cestah, je dokaz, da se bode tudi pri nas, v naši državni polovici, finančna uprava kmalu odrekla ne več utemeljenim dohodkom cestarine.

Torej, gospoda moja, če tako postopajo drugod in če postopa tako tudi naša država, mislim, da bomo tudi mi v deželi nekoliko se morali ozirati na potrebe dotičnega prebivalstva. Jaz sicer naravnost rečem, da ne bi hotel soditi tega uprašanja zgolj z teoretičnega stališča.

Merodajen zame ni ozir na teorijo, temveč ozir na deželno gospodarstvo, in torej se mi dandanes še ne vidi opravičeno in mogoče, da bi v sedanjih razmerah se deželni zaklad popolnoma odpovedal vsem dohodkom Savskega mostu. Tega pa tudi petenti sami niso hoteli, temveč prosijo le, za znižanje pristojbine. Kar se tiče končne uredbe, se strinjam z častitim gospodom poročevalcem v tem oziru, da tudi jaz rečem, definitivno naj se reši stvar kesneje, kedar imamo na razpolaganje nekoliko skušnje. Toda najbolj mene bode ona tarifa, katera obremenuje pešce. Naj mi nihče ne ugovarja, da tisti krajcar — saj kontirati je po navadi z dvema krajcarjema — ni občuten davek, ali da se tisti krajcarji morda z navdušenjem plačujejo? Ne, gospoda moja, nikakor ne, in jaz bi najraje odgovarjal na to uprašanje indirektno. Jaz bi najraje si usojal staviti neko drugo uprašanje. Kaj bi rekli, če bi država po krškem vzgledu postopala na državnih mostovih? — Saj jih ima več na Kranjskem; da finančno ministerstvo varuje fiskalične interese, to smo že večkrat slišali od častitega našega gospoda tovariša Pfeiferja, ki ljubi v svojih parlamentarnih govorih retorične figure in jih rad zasoli s krepkimi dovtipi in citati. On je že večkrat tu ponavljal: «Fiscus semper rapax», — uprašam torej, kaj bi rekli, če bi država pri nas na državnih mostovih začela pobirati mostnino od pešcev? Ravno, kar se tiče litijskega okraja, uprašal bi one tri gospode zastopnike, katere okraj pošilja tu sem, in uprašal bi tudi gospoda državnega poslanca dotičnega okraja, ki je tudi med nami, kaj bi tam dejali, če bi finančni minister zahteval, da se pobira mostnina od vsakega, ki hoče iz Litije na kolodvor in nazaj? in kaj bi se reklo v Kranji, ko bi se tam upeljala mostnina? Vihar bi nastal, in jaz rečem, da bi bila razburjenost tudi v resnici upravičena. (Poslanec dr. Tavčar — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Če bi se bila koj s početka vpeljala.») Tudi tam imate kolodvor na drugem obrežji, tudi tam si izberite pešce za davčni objekt! Meni se vidi tudi z teoretičnega stališča ta davčni objekt krivičen. Če sploh skušate motivirati ta davek, morete to le storiti iz pristojbinskega principa. Škoda je trpel most, da si ga rabil, z druge strani daj zato odškodnino in plačaj mostnino. Ali jaz uprašam, ali je tista škoda, katero naredi pešec, če prehodi tistih 80 sežnjev, ali je ta škoda — in če tudi najtežji izmed nas, častiti gospod tovariš Kavčič menda, gre čez most — taka, da bode res treba mostnino plačati? Potem pa, če mi sami tako postopamo, tudi častiti gospod tovariš in prijatelj Pfeifer ne bode mogel več rabiti besed: «Fiscus semper rapax», potem bi mu svetoval, da si poišče drugo varijanto in da poreče v prihodnjici: «Thesaurus provincialis semper rapax.» Jaz tudi ne stojim na stališču, da bi vsi tisti troški, o katerih je govoril tukaj častiti gospod poročevalec, morali se pokriti popolnoma iz dohodkov dotičnega mostu. To

je napačno načelo. Mostovi so integrirajoč del cest, in tista cesta, katera nas privede do mostu v Krškem, tista cesta je deželna cesta. Krški most je torej accessorij te deželne ceste. Zato mislim, če prav riskiramo, da se vsled odprave tarife gledé pešcev nekoliko znižajo dohodki, ter da se vsled tega pokaže kak primanjkljaj pri mostu, dá se stvar povsem opravičiti. Uprašam le, ali tista malenkost, ki utegne za nas odpasti, ali ni dosti manj vredna, nego breme, s katerim tlačite sedaj davkoplačevalce in zavirate promet. Jaz mislim, gospodarska korist je večja nego tisti mali eventualni neuspeh. Potem pa, če je častiti gospod poročevalec zahteval tudi, da se amortizuje in obrestuje tisto posojilo, se tudi s tem strinjati ne morem.

Tistih 10.000 gld. izbrišimo ter križ naredimo čez to svoto. Na ta način, če odpišemo ta dolg Savskega mostu, to zgolj fiktivno svoto, mi ne predrugajmo proračuna, preliminar deželnega zaklada ostane isti, samo v imovinskem razkazu odpade številka, katera itak ni imela čisto nobenega pomena.

Gospoda moja, to so torej tisti motivi, tisti nagibi, ki me silijo v to, da bodem stavil dva dodatna predloga, dva amendements. Glasite se:

«1.) Svota 10.000 gld., katero dolguje Savski most pri Krškem deželnemu zakladu, se odpiše.

2.) Pešci se, počenši s 1. aprilom l. 1892., oproste mostnine na istem mostu.»

Deželni glavar:

Seine Excellenz der Herr Abgeordnete Baron Schwegel hat das Wort.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich stelle mich in der Frage, die gegenwärtig in Verhandlung steht, principiell ganz auf den Standpunkt des Herrn Vorredners und erlaube mir bei dieser Gelegenheit zu betonen, daß ich, so oft es sich um die Einführung von Verkehrshindernissen handelte, stets dagegen, nie dafür gestimmt habe. Principiell also, ohne von Theorien zu sprechen, was auch der Herr Vorredner abgelehnt hat, stehe ich ganz auf seinem Standpunkte. Wenn aber der Herr Vorredner darauf hingewiesen hat, daß im Reichsrathe alle Abgeordneten aus Krain für die Abschaffung der Mauten gestimmt haben, so ist das eine Thatfache, die vollständig richtig ist, doch möchte ich aber dabei darauf hinweisen, daß die Sache im Reichsrathe doch etwas anders stand als hier; denn wenn es sich um eine Concession handelt, die der Staat dem Verkehre zu machen hat, so ist es doch nicht dasselbe, als wenn sie ein Land zu machen hat. Die Finanzen des Staates sind heute besser bestellt, wie in früherer Zeit; der Staat ist in der Lage, dem Wunsche auf Abschaffung gewisser Verkehrshindernisse Rechnung zu tragen, ist aber unter allen Umständen zugleich auch im Stande, die hieraus sich ergebenden Ausfälle in anderer Weise zu bedecken als ein Land, dem solche Mittel nicht zur Verfügung stehen (Poslanec Hribar — Abgeordneter Hribar: Res je!), und ich bin überzeugt, daß der Herr Abgeordnete, wenn er der Ansicht wäre, daß der Ausfall in den Landesfinanzen durch eine Erhöhung der Umlagen bedeckt werden müßte, seinen Antrag nicht stellen würde.

Ich bin also der Meinung, daß der Unterschied zwischen dem Staate und dem Lande so groß ist, daß schon aus diesem Grunde allein nicht die Schlußfolgerung abgeleitet werden kann, wir müßten, nachdem der Staat die Maut abgeschafft hat, das gleiche thun. Der Hinweis auf die Vorgänge in anderen Ländern trifft wohl auch nicht zu. Es ist zwar natürlich, daß derartige Abgaben, welche durch Jahrhunderte bestanden, abgeschafft werden, aber das Verhältnis eines Jahrhunderts langen Bestandes ist nicht zu vergleichen mit dem Bestande der Brückenmaut bei Gurkfeld, welche vor 25 Jahren errichtet wurde und aus deren Einkünften sich der Unternehmer bis zum vorigen Jahre für das investierte Capital bezahlt machte. Wir haben es also hier mit einem durchaus anderen Verhältnisse zu thun, denn diese Maut ist ja eigentlich nichts anderes gewesen, als die Beschaffung des zum Baue der Brücke erforderlichen Capitals, welches das Land aus eigenen Mitteln nicht ganz aufgebracht, sondern dazu nur 10.000 fl. beigetragen hat. Es ist auch darauf hingewiesen worden, es sei unmöglich, darin eine vollständige Gerechtigkeit zu erblicken, wenn man die analogen Verhältnisse bei Krainburg und Littai ins Auge faßt und damit die Situation von Gurkfeld vergleicht; auch hier sei, wurde gesagt, auf der einen Seite die Station, auf der anderen Seite die Ortschaft, demnach müsse man eine Uebereinstimmung der Verhältnisse von Krainburg und Littai mit Gurkfeld constatiren. Meiner Ansicht nach steht die Sache nicht so; wir müssen uns vielmehr vergegenwärtigen, wie diese Brücke entstanden ist und wie die Verhältnisse von Gurkfeld im Vergleiche zu anderen benachbarten Ortschaften an der Save beschaffen sind. Die Station am linken Save-Ufer bei Gurkfeld bestand schon, bevor die Brücke errichtet wurde und wenn man die Interessenten damals gefragt hätte, ob sie geneigt wären, eine Maut statt der Ueberfuhrgebühr auf sich zu nehmen, wenn ihnen eine Brücke erbaut würde, so hätten sie ohne Zweifel zugestimmt, weil die Vortheile eines Brückenüberganges unvergleichlich größer sind gegenüber einer bloßen Ueberfuhr, wie sie früher bestand und bei anderen benachbarten und wichtigen Ortschaften an der Save noch heute besteht; Ratschach ist zu vergleichen mit Gurkfeld, nicht aber mit Littai und Krainburg, wo die Brücken lange früher schon bestanden, bevor Eisenbahnstationen am entgegengesetzten Ufer errichtet wurden.

Aus diesem Grunde dürfen wir die Verhältnisse nicht so darstellen, als ob es eine Ungerechtigkeit wäre, wenn wir nothgedrungen etwas belassen müssen, was eingeführt wurde, um eine Erleichterung zu schaffen, statt sofort mit zu großen Opfern etwas abzuschaffen.

Zu dem Antrage des Finanzausschusses sind zwei Amendements gestellt worden. Erstens daß die Schuld an den Landesfond im Betrage von 10.000 fl. abgeschrieben werde; der Entgang, den der Herr Referent unter diesem Titel in Rechnung bringt, beziffert sich auf 1000 fl., während der Herr Vorredner auf diese Summe leicht verzichten zu können glaubt, weil sie, wie er meint, ohnehin nie eingebracht werden würde; zweitens soll die Gebühr für die Fußgänger abgeschafft werden.

Der Herr Vorredner ist der Meinung, daß sich der Entgang an Einnahmen mit einem Betrage von 1000 fl. decken dürfte, auf den das Land auch verzichten könnte; aber der Herr Referent hat uns bewiesen, daß die Gebühr

für die Passage der Fußgänger ungefähr 2000 fl. jährlich beträgt; es handelt sich also um eine Differenz von 2000 fl., die wir nicht leichtthin übersehen dürfen. Nun stützt sich die Argumentation des Herrn Referenten auch noch auf einen Umstand, der mir vollkommen gerechtfertigt erscheint, nämlich darauf, daß es unbedingt nöthig sei, die statistischen Daten über den in Frage stehenden Verkehr wenigstens für ein Jahr zur Verfügung zu haben. Bisher liegen nur die Daten eines halben Jahres vor, und wird erst, wenn wir bis Juli warten, das volle Jahr erreicht sein.

Diese Forderung ist meiner Ansicht nach gewiß keine unbillige, wenn man bedenkt, daß die bisherige Einrichtung durch 25 Jahre auf einem Vertragsverhältnisse beruhte, aus dem eine Einsicht des Ergebnisses unmöglich erscheint, daher eingehende Erhebungen nothwendig sind.

Der Unterschied von wenigen Monaten, der uns von der nächsten Session trennt, fällt wohl nicht so schwer ins Gewicht, daß wir schon heute einen Beschluß fassen müßten, während wir nach dem Antrage des Herrn Referenten bis zur nächsten Session damit zuwarten sollten. Ich werde aus diesen Gründen für den Auschußantrag stimmen.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Pfeifer ima besedo.

Poslanec Pfeifer:

Visoka zbornica! Vse hvale vredno je, da predlaga prvi gospod predgovornik, naj se pešci oprosté mostovine ter po nasvetu finančnega odseka zniža sedanja visoka mostovina za voznike. V tem obziru se jaz popolnoma strinjam z njim, samo mislim, da se to znižanje naj že danes uresniči.

Kakor je razvidno iz deželnega odbora poročila, s katerim se je predložil proračun deželnega zaklada pro 1892, znašajo troški za vzdrževanje mostu čez Savo pri Krškem 2460 gld.

Gledé na predlog gospoda predgovornika se dotični troški z 2460 gld. dajo in morajo znižati. V proračunu je za dva mostninarja postavljena letna plača s 360 gld. in 300 gld., torej skupaj 660 gld.

Ako se odpravi mostnina za pešce, zadostil bode en sam mostninar, ki bode imel gledé voznikov sicer več posla, kakor bi ga imel, če bi bila nastavljena dva mostninarja, zato pa naj bi se njemu dajala plača 400 gld. namesto 360 gld.

Tem potom prihranilo bi se 260 gld., torej zmanjšali vzdrževalni troški na 2200 gld.

Po omenjenem proračunu znašajo dohodki na mostovini 5600 >

torej so dohodki večji za 3400 gld.

Ta ugodni položaj bi se moral po mojem mnenji v to porabiti, da se po odstranjeni mostovini za pešce zniža mostovina za voznike v taki meri, da dohodki sploh ne presegajo troškov, da dohodki le pokrijejo troške.

Finančni odsek ne zavzema tega stališča, ampak pravi, da se ima obrestiti in amortizovati deželni prispevek 10.000 gld., katere je žrtvovala dežela takrat, ko se je most gradil.

To stališče, ki ga zavzema finančni odsek, se meni nikakor ne dozdeva opravičeno.

Vsaj takrat, ko se je ta svota privolila iz deželnega zaklada, se od nobene strani ni poudarjalo, da se ima ta prispevek o svojem času, ko preide most v last dežele, amortizirati. To je bilo tudi naravno, ker se je ta prispevek nabral iz tekočih deželnih dohodkov, ki se stekajo v tako imenovani deželni zaklad; ta prispevek tedaj dežela ni na posodo vzela pri nobenem zakladu, tudi ne pri deželnem zakladu; torej jaz mislim, da je predlog finančnega odseka, po katerem bi se ta znesek moral amortizirati, popolnoma neopravičen. In to tem bolj, ker ta znesek ne pomeni nobenega zmanjšanja premoženja, pač pa neko pomnožitev deželnega premoženja iz tekočih dohodkov.

Ko bi bil predlog finančnega odseka opravičen, imeli bi tukaj nekak čuden slučaj, po katerem bi se deželno premoženje pomnožilo, ne da bi dežela za to pomnožitev morala kaj žrtvovati, imela bi namreč most, ki se je napravil z deželnim prispevkom 10.000 gld., in ob enem pa še teh 10.000 gld. (Veselost — Heiterheit.) V tem slučaju ne moglo bi se reči: «res succedit in locum pretii.»

Ko bi pa vender visoki deželni zbor gledé amortizacije zavzemal tisto stališče, kakor ga zastopa finančni odsek, vender ni nobenega vzroka, da bi se mostovina, ki znaša za dvovprežni voz 68 kr., oziroma 48 kr., za enovprežni pa 34 kr., oziroma 24 kr., ne znižala na 40 kr., oziroma 20 kr.

Sicer se danes z ozirom na to, ker je dežela šele 8. julija 1891. l. prevzela most v lastno režijo, ni mogoče izračunati, za koliko bi se dala mostnina še bolj znižati, kakor jaz predlagam.

Gotovo pa bode do prihodnjega zasedanja deželnemu odboru mogoče, na podlagi vsaj enoletne skušnje gledé dohodkov mostovine in troškov vzdrževanja prihodnjemu deželnemu zboru poročati in dotične nasvete staviti.

Po mojem računu znaša čisti dohodek na mostovini 3400 gld. ter se zmanjša — če se oprosté pešci — približno za 1400 gld., tako da še ostaja čistega dohodka 2000 gld., ter z ozirom na ta ugodni položaj se lahko danes zniža sedanja visoka tarifa 17 kr., oziroma 12 kr. od enovprežnega voza na 10 kr., torej od 34 kr., oziroma 24 kr. za dvovprežni voz na 20 kr., ker pa znam, da danes ni mogoče doseči obojega, namreč pešce oprostiti in mostnino za voznike znižati, nasvetujem za slučaj, če se odkloni oprostitev pešcev, sledeči predlog:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Sedanja dvojna mostovina za enovprežen voz po 17 kr., oziroma 12 kr., in za dvovprežni voz po 34 kr., oziroma 24 kr., se odpravi ter zniža za enovprežen voz na 10 kr., za dvovprežen voz pa na 20 kr.»

Deželni glavar:

Gospoda poslanca Šuklje in Pfeifer sta stavila dva predloga. Prosim torej častite gospode, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Šukljeta, naj blagovolijo ustati.

(Se ne podpira. — Wird nicht unterstützt.)

Predlog ni podprt, in torej odpade daljna razprava o njem.

Prosim sedaj še tiste gospode poslance, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Pfeiferja, naj blagovolijo ustati.

(Se ne podpira. — Wird nicht unterstützt.)

Tudi ta predlog ni podprt in ne more priti v razpravo.

K besedi se je oglasil gospod poslanec Murnik.

Poslanec ces. svétnik Murnik:

Visoka zbornica! Akoravno ta dva nasveta častitega gospoda tovariša Šukljeta in Pfeiferja nista prav za prav v razpravi, moram vender-le nekoliko besed spregovoriti, katere bodo še bolj dokazale, da sta bila ta dva nasveta, ali prav za prav, da je bil nasvet gospoda poslanca Šukljeta prenagljen in to zaradi tega, ker danes še prav za prav ne vemo, s katerimi številkami je računati. Gospod poslanec Šuklje je teh misli, da gre tukaj le za onih 10.000 gld., katere bi gospod poslanec Pfeifer kar rad zbrisal, stvar pa ni taka. Toliko in toliko let je bil ta znesek razkazan v imovini deželnega zaklada, zakaj se pa ni poprej že nasvetovalo, da naj se ustavi med prehajalne troške ali kam drugam, pa ne med imovino, če številka res ni imela nobenega pomena. Pa jaz mislim, da dežela takrat ni dala samo teh 10.000 gld., ampak izrekla je s tem sklepom tudi, da se dá vsako leto še 500 gld. na obrestih, in to je vender precej veliko za okraj, ki rabi most. Jaz sem za ložji promet, in pritrujem načelom gospoda poslanca Šukljeta in ekscelece barona Schwegelna, da naj se promet kolikor mogoče olajša, ter bodem radostno glasoval, da se, kadar bode to mogoče, odpravi mostnina, ker je resnično, da vsaka cestnina in mostnina, kjerkoli se pobira, zadržuje in obtežuje promet in nikdo ne more biti zavzet za kaj takega, kdor je v principu za olajšavo prometa. Ako bi imeli opraviti le z onimi 10.000 gld., bi se ne bil oglasil, akoravno bi bilo na vsak način umestno, da se stvar dobro preudari, ker gre za odpis 10.000 gld. To pa ni mogoče, ako se tak nasvet le ustno stavi.

Castiti gospod poročevalec je rekel, da imamo pri Savskem mostu na Krškem dva mostarja, in ta dva mostarja stanujeta v hiši, katera pa še ni deželna lastnina. Jaz mislim, da bode prišel še nasvet od deželnega odbora, v katerem se bode priporočalo visokemu zboru, da bi se tista hiša kupila in to bode stalo primeroma 5000 do 6000 gld. ali še več, in mi moramo imeti hišo, če hočemo mostarino pobirati, ker sicer ni nikjer primerne prostora, da bi mi zgradili drugo hišo. S to svoto se seveda deželni zaklad ne bode obtežil, kajti teh 5000 do 6000 gld. se bode obrestovalo, ker se bode z ozirom na to, da je hiša velika in da na Krškem nimajo preveč stanovanj, lahko oddalo več prostorov. O tej hiši se bode na vsak način moralo govoriti, da je deželna lastnina. Z ozirom na to torej, da bodemo morali še nekaj kupiti, sem mnenja, da je najbolj opravičen predlog, katerega je utemeljil častiti gospod

poročevalec finančnega odseka in da je jako umestno, da se o stvari sklepa šele v prihodnjem zasedanju, ko bomo vsaj že imeli skušnjo jednega leta.

Deželni glavar:

K besedi se je oglasil gospod poslanec dr. Tavčar.

Poslanec dr. Tavčar:

Predlagam konec debate.

Deželni glavar:

Predno glašujemo o predlogu gospoda dr. Tavčarja naznanjam, da se je gospod poslanec Šuklje že poprej oglasil k besedi.

Prosim sedaj gospode, kateri pritrdé nasvetu, da se razprava konča, naj blagovolijo vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet. Besedo ima še gospod poslanec Šuklje.

Poslanec Šuklje:

Dovoljenih mi bodi le par kratkih opazek proti onima častitima gospodoma tovarišema, katera sta pobijala moj predlog. Najprej odgovarjam častitemu tovarišu na oni (desni — rechten) strani, ekscelenci gospodu baronu Schwegelnu.

Meni se vidi, da me je v uvodu svojega govora prav za prav zgrešil, sklicujoč se na to, da dežela ni v tistem položaji kakor država in da dežela ne more postopati tako radodarno. Gospoda moja, saj sem stal ravno na tistem stališči in zaradi tega nisem stavljal predloga, ki bi logična konsekenca bil mojih razlogov, jaz nisem rekel, popolnoma odreče naj se dežela tisti pristojbini, temveč le, naj se zniža tarifa in odpravi oni del, kateri v davčno-političnem oziru ni utemeljen.

Skliceval se je prvi častiti gospod predgovornik v tej debati na to, da ne gre primerjati savskega mostu pri Krškem z mostom v Kranji ali v Litiji, temveč da analogija je z mostom pri Radečah. Jako obžalujem tiste težavne razmere, v katerih se nahaja radeško prebivalstvo, tudi jaz sam sem uverjen, kakor vsakdo izmed Vas, da treba odstraniti tiste zapreke, vendar pa mislim, da je moja analogija bila pravilna. Ne bodem se oziral na to, da pri Litiji državni most ni na državni cesti, temveč da ga je država zgradila vzlic temu, da tam nobene državne ceste v oskrbi nima. Toda drugo reč moram naglašati. Ravno zaradi tega so litijski prebivalci v toliko boljsem položaji, ker imajo most že toliko let in so prosti onega davka, med tem ko so ljudje na Krškem za tisti izdatni promet morali plačati že toliko in toliko let, da lahko rečem, da je most že davno plačan (poslanec Pfeifer: — Abgeordneter Pfeifer: «Dvakrat!»); pošten delež so odrahtali že pešci (poslanec Pfeifer: — Abgeordneter Pfeifer: «Res je!») Tolažijo se gospodje s tem, da pravijo, vsaj se letos zopet snide deželni zbor, kar tudi jaz upam in pri tej priliki bode mogoče ugoditi prošnji. Če stojite, gospoda moja, na tem stališči, jaz ne razumem,

zakaj je moj predlog tako pičlo podporo našel (veselost — Heiterkeit). Če pravite, da bode te znižali tarife, je popolnoma pravilno poudarjal častiti gospod tovariš ekscelencia gospod baron Schwegel, da ne bode imela dežela izgube. To bode bržkone še ugodno. Ako pa hočete znižati pristojbino, morali bode te postopati ravno nasprotno pešcem tistemu davčnemu objektu, gledé katerega sem stavljal svoj predlog.

Kar se tiče argumentov častitega gospoda tovariša Murnika, odgovarjam samo dve besedi. On pravi, pre-naglen je moj nasvet. Nasvet moj videti se more pre-naglen le onemu, ki stoji na stališči, da se morajo troški pokriti do zadnjega krajcarja iz dohodkov dotičnega mostu. Jaz ne stojim na tem stališči, mene vodijo narodno-gospodarski oziri, in pravim, da če ima v tej točki deželni zaklad primanjkljaj, ga je opravičiti iz višjih narodno-gospodarskih ozirov. Kar se tiče one potrebščine za hišo pri krškem mostu, je častiti gospod kolega Murnik sam izpodbijal svoje argumente, ker pravi, da se bode tisti znesek dobro obrestoval, torej bode, ako se kupi tista hiša, katera je na ugodnem prostoru, dežela akvirirala objekt, o katerem se lahko reče, da je ugodna investicija.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec ima končno besedo.

Poročevalec Kersnik:

Dovoljujem si le z zadovoljstvom konstatovati, da se proti resoluciji, katero sem imel čast predlagati v imenu finančnega odseka, nihče ni oglasil.

Gledé predlogov, katera sta stavila častita gospoda tovariša Šuklje in Pfeifer, nimam ničesar omeniti, ker nista v razgovoru. Tudi ne bodem z daljšimi podatki mučil častitih gospodov poslancev; samo gledé pešcev hočem navesti še jedno interesantno številko. Meseca januarja letošnjega leta je bilo dohodka pri savskem mostu na Krškem 288 gld. 8 kr., in tukaj so plačali pešci 90 gld. 78 kr., torej tretjino. To je številka, ki nam daje dosti misliti, o drugih ne bodem govoril.

Samo nekaj še. Častiti gospod tovariš Šuklje je nekako porogljivo uprašal, ali mislimo, da pešci z navdušenjem plačujejo tisti krajcar. No, ako bi se jim, recimo čez noč, most proč vzel, potem ne vem, če bi ne bilo družega jutra navdušenje precej veliko, s katerim bi plačali tiste krajcarje, ako bi se jim most nazaj postavil.

(Živahna veselost in odobravanje. — Lebhafter Heiterkeit und Beifall.)

Kar se tiče investiranja 10.000 gld., kakor si ga misli častiti gospod tovariš Pfeifer, mislim, da bi mi bil on jako nehvaležen, ako bi mu rekel, naj on investira tako svoj denar.

(Veselost. — Heiterkeit.)

Sicer pa častiti gospodje tovariši, če za pirhe ne bode te prinesli svojim kolegom in znancem mostarine prost most, tolažite se vsaj z upanjem, da ga dobite morebiti za božično darilo.

(Živahna veselost in odobravanje. — Lebhafter Heiterkeit und Beifall.)

Deželni glavar:

Prestopimo torej na glasovanje, in prosim gospode, kateri pritrdé 1. predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sedaj prosim gospode, ki pritrdé 2. predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k daljni točki.

Naznanjam, da bode sedaj poročal gospod poročevalec o 13. točki, in da pride 11. točka šele potem na vrsto.

13. Ustno poročilo finančnega odseka gledé podaljšanja, oziroma zvišanja miloščine za siroti Marijo in Ano Lušin.

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend den Fortbezug, beziehungsweise Erhöhung der Gnadengaben für die beiden Waisen Maria und Anna Lušin.

Poročevalec Klun:

Ranjki Janez Lušin, ingrosist pri deželnem računovodstvu, zapustil je dve hčerki, Marico in Anico, katerima je kmalu potem umrla tudi mati. Njun varuh, Rudolf Endlicher, skrbi za nje, pa dobili sta samo miloščine 50 gld., vsaka po 25 gld., na tri leta, in ob enem jima je bil dovolil deželni odbor sirotinsko ustanovo v znesku 50 gld. za šest let. Konci tega leta jima poteče miloščina, in varuh sedaj prosi prvič, da se jima miloščina podaljša in drugič, da se z ozirom na to, da ste deklici revni in bolehní in da on ne more izhajati s tako malo podporo, tudi nekoliko povekša.

Finančni odsek je uvaževal vse razloge in priporoča visokemu zboru sledeči predlog:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Sirotama pokojnega deželnega ingrosista Janeza Lušina, Marici in Anici Lušin, se miloščina za tri leta, t. j. 1893, 1894 in 1895, podaljša in pričeni s 1. januarjem 1893 od letnih 25 gld. povikša na 40 gld. za vsako.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da njima podeljeno sirotinsko ustanovo št. 39. v znesku 50 gld., katere užitek 28. januarija 1893 poteče, podaljša dolejš, da Anica Lušin spolni 15. leto.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, menim, da glasujemo o obeh predlogih skupno.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim torej gospode, kateri pritrdé predlogoma finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Predloga obveljata. — Beide Anträge werden angenommen.)

Prestopimo sedaj k 11. točki, to je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Jerneja Pečnika za podporo v namen preiskovanja Gorenjskega in Notranjskega naše dežele v arheološkim oziru.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Barthelma Pecnik in Gurfeld um Subvention behufs Untersuchung von Ober- und Innerfrain in archäologischer Beziehung.

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Der bekannte Bartholomäus Pecnik hat auch heuer, wie in früheren Jahren, neuerdings an den hohen Landtag mit der Bitte sich gewendet, ihn bei seinen archäologischen Ausgrabungen durch eine Landesubvention zu unterstützen und weiters das Ansuchen gestellt, es möge ihm gestattet, beziehungsweise eine Unterstützung gewährt werden zu dem Zwecke, um seine Forschungen auch auf Oberfrain und Innerfrain auszudehnen.

Bevor ich nun auf die Erledigung dieser Petition eingehe, benütze ich den Anlaß, um auf die hohe Bedeutung der Ausgrabungen sowohl für das Land im allgemeinen als insbesondere für das landschaftliche Museum hinzuweisen.

Das Rudolfinum genießt mit vollem Rechte wegen seiner außerordentlich reichhaltigen und interessanten archäologischen Sammlungen in den weitesten Kreisen einen ganz ausgezeichneten Ruf, und es steht in dieser Beziehung unter den Provinzial-Museen wahrscheinlich in erster Reihe. Es ist deshalb schon bloß vom Standpunkte der Pflege dieses Museums und des Interesses, welches sich daran knüpft, wünschenswert, alles aufzubieten, damit die archäologischen Sammlungen in entsprechender Weise vermehrt und die Studien, die darauf basiren, zweckmäßig gefördert werden. Die archäologische und historische Durchforschung des Landes ist an und für sich für uns von dem allergrößten Interesse; jedes Land legt den entscheidendsten Wert darauf, und es ist gewiß auch in unserem Interesse gelegen, dieser Frage eine hervorragende Bedeutung beizumessen. Die Folgen der Forschung auf historischem Gebiete können in jeder Beziehung nur außerordentlich günstig und fruchtbar werden; aus der Vergangenheit werden wir manches lernen können, was der Gegenwart in ihrer nationalen und socialen Zerküftung heilsam wäre; aus diesem Schatze der Erfahrungen können wir mehr schöpfen, als bloß interessante Objecte, die zu einer Ausstellung sich eignen, und es ist zu hoffen, daß ebenso wie in anderen Ländern wegen einer getreuen Darstellung der Entwicklung des Culturzustandes dieser Länder auf dieses Fach großes Gewicht gelegt wird, demselben auch bei uns die gleiche Aufmerksamkeit geschenkt werden wird. Nun ist es schon wiederholt bei uns hervorgehoben worden, es liege die Gefahr vor, daß die reichen

Schätze, welche in unserem Lande auf archäologischem und historischem Gebiete sich vorfinden, nicht zweckensprechend ausgebeutet, sondern verstreut werden, so daß thatsächlich jede Grundlage für eine ersprißliche Forschung verloren geht. Mancher Fundort kann nicht mehr mit Genauigkeit angegeben werden, und doch ist es außerordentlich wichtig für die Bezeichnung des Fundortes und die näheren Umstände, unter denen die Objecte gefunden worden sind, bestimmte Grundlagen zu gewinnen. Wir sind vielleicht, nachdem Krain in dieser Beziehung eines der reichsten Länder ist, in der Lage, bahnbrechend auf diesem Gebiete vorzugehen, und Wissenschaft und Forschung werden uns zu Dank verpflichtet sein, wenn wir beizeiten in dieser Richtung Schritte thun, deren Unterlassung in Zukunft unerzehllichen Schaden verursachen könnte.

Ich wiederhole, es ist hochwichtig für die Geschichte und die Forschung überhaupt zu constatiren, wo, in welcher Lage und unter welchen Bedingungen ein Object gefunden wurde, was jedoch bald schon nicht mehr möglich sein wird, wenn nicht dem jetzt üblichen Raubbau vorgebeugt und verhütet wird, daß diese für die Culturgeschichte unseres Landes wichtige Quelle getrübt werde oder versiege. Wir müssen schon heute dagegen die nöthigen Vorkehrungen treffen. Allerdings können wir die Reichsgesetzgebung in dieser Richtung nicht beeinflussen, wohl aber im Wege der Landesgesetzgebung unter Voraussetzung der Unterstützung der hohen Regierung Abhilfe schaffen, und ich möchte die Aufmerksamkeit des hohen Landtages auf diese Frage lenken, zu dem Zweck, um zu verhindern, daß nicht mehr plan- und zwecklos die archäologischen Schätze ausgebeutet und vergeudet, sondern gewisse Grundlagen, auf denen in Zukunft die betreffenden wissenschaftlichen Forschungen vorgenommen werden sollen, geschaffen werden. Zugleich aber ist es wünschenswert, daß das Land und das Institut, welches wir in dem Rudolfsinum besitzen, wenn es schon nicht möglich wäre, alle Objecte für dasselbe zu erwerben, wenigstens, soweit es für die Forschung nothwendig ist, genaue Kenntnis von denselben erhalte. Diesen Intentionen soll der Antrag entsprechen, den ich im Namen des Finanzausschusses vorzubringen die Ehre habe und welcher dahin geht, daß der Landesausschuß beauftragt werden soll, für die nächste Session einen Gesetzentwurf einzubringen, der nach folgenden Richtungen diesem Bedürfnisse Rechnung zu tragen geeignet sein dürfte:

Es soll für die Zukunft Norm sein, daß jeder Fundort in eine eigens zu diesem Zwecke eingerichtete Katastralkarte in vollkommen verlässlicher Weise eingetragen werde. Diese Eintragung sollte nach meiner Ansicht am zweckmäßigsten durch die technischen Organe, welche den Bezirkshauptmannschaften zur Verfügung stehen und unter Leitung des Museums durchgeführt werden. Das Museum wäre also die leitende Stelle, welche die ganze archäologische und historische Durchforschung des Landes in der Hand hätte und die Bezirkshauptmannschaften könnten, wenn die hohe Regierung uns in dieser Frage ihre Unterstützung gewährt, angewiesen werden, uns ohne großen Kostenaufwand bei der Aufzeichnung dieser Funde und bei dem Schutze, welchen sie den historischen Denkmälern im allgemeinen angedeihen lassen können, zur Seite zu stehen. Es ist gewiß nicht meine Absicht etwas in Vorschlag zu bringen, wodurch dem Lande Kosten erwachsen würden.

Wir sind heute, was ich mit großer Befriedigung betonne, dahin gelangt, daß wir endlich ernstlich die finan-

ziellen Bedürfnisse des Landes ins Auge zu fassen beginnen und es wäre Sünde, einen Antrag zu stellen, der dieses Budget zu erschüttern im Stande wäre.

Die Kosten, die aus diesem Verfahren entspringen würden, sollten nach meiner Ansicht ausschließlich nur durch eine Abgabe auf die Funde selbst und durch Lizenzgebühren, welche von denjenigen zu zahlen wären, welche Ausgrabungen machen, gedeckt werden. Diese Gebühren sollen nicht eine fiscalische Einnahmsquelle werden, um daraus vielleicht andere Kosten zu decken, als diejenigen, welche aus dieser Angelegenheit dem Lande erwachsen. Als Analogie schwebt mir das Gesetz, betreffend die Einhebung der statistischen Gebühren zur Ermittlung des Warenverkehrs mit dem Auslande, vor Augen, welche Gebühren allerdings den Verkehr mit einer Abgabe belegen, welche aber nur bis zu jenem Betrage eingehoben werden dürfen, welcher die wirklichen Kosten rechtfertigt. Diese Abgaben und Lizenzgebühren wären andererseits auch das erforderliche Mittel zur Controlle der Ausgrabungen, die nothwendig sein wird, denn ohne Controlle ist der Zweck nicht zu erreichen. Wenn wir aber auf einer Seite die Ausgrabungen kontrolliren und mit einer wenn auch noch so mäßigen Abgabe belegen, so können wir denjenigen, welche den Vortheil dieser Ausgrabungen dem Museum zuwenden, in der Weise einen Ersatz bieten, daß wir unser Museum als eine öffentliche Stelle bezeichnen, welche in der Lage ist, die Echtheit der Funde zu bestätigen. Dieser Umstand, daß eine öffentliche Autorität geschaffen wird, welche die Echtheit gewisser Funde zu bestätigen und so dem Finder ein unbezweifelbares Document in die Hand zu geben ermächtigt wäre, würde von nicht zu unterschätzendem Werte sein; es würde dadurch der großen Tendenz, die auf Verfälschungen ausgeht, ein Kiegel vorgeschoben und der Weg angedeutet werden, auf welchem für diejenigen, die wissenschaftliche Forschungen anstellen, ein erwünschter Schutz geschaffen werden könnte.

Auf diesen zwei Hauptgrundsätzen, der Eintragung in die Mappe unter Leitung des Museums und der Mitwirkung der Bezirkshauptmannschaften und ihrer Geometer bei der Durchführung der erforderlichen Controlle auf die angeordnete Weise, sowie bei entsprechender Ergänzung dieser Controlle durch die Einhebung einer Abgabe und Lizenzgebühr ließe sich, glaube ich, ein in sich selbst vollständig abgerundetes, klares Gesetz schaffen, das den beabsichtigten Zweck leicht erreichen könnte. Es würde zur Durchführung desselben dann noch die Einführung einiger entsprechender Strafbestimmungen auf Fundverheimlichung oder Uebertretung der Bestimmungen dieses Gesetzes bedürfen, Strafbestimmungen, welche selbstverständlich nur die Einhebung von Strafgeldern in dem Ausmaße als der Zweck sie rechtfertigen würde, zum Gegenstande haben könnten; es soll keine veratorische polizeiliche Maßregel und auch kein Hindernis für die Durchforschung des Landes durch Berufene geschaffen, sondern nur ein Mittel gesucht werden, diesen Zweck zu erreichen.

Dieses Programm dürfte am leichtesten verwirklicht werden, wenn der Landesausschuß beauftragt wird, unter Darlegung der Motive, die den hohen Landtag in dieser Frage geleitet und diesen Beschluß zu fassen bestimmt haben, mit der hohen Regierung wegen ihrer Mitwirkung zur Erreichung dieses Zweckes in Verhandlung zu treten.

Es wäre ja möglich gewesen, sofort mit einem Gesetzesentwurfe vor den hohen Landtag zu treten, aber die Be-

dingung der Durchführung dieses Gesetzes liegt in der Mitwirkung der hohen Regierung. Ich habe wiederholt auf die wohlwollende Unterstützung, welche wir von der hohen Regierung in dieser Sache erwarten und zu erwarten das vollste Recht haben, hingewiesen. Unsere Ansicht könnte, denke ich, auf die Weise am besten erreicht werden, wenn die Anschauungen, welche uns hier leiteten, in einer Resolution, die gewissermaßen schon den ganzen Inhalt des Gesetzes umfaßt, ausgesprochen werden. Auf Grundlage dieser Resolution hätte der Landesauschuß dann mit der hohen Regierung in Verhandlung zu treten und wenn letztere diesen Anträgen gegenüber sich, wie ich hoffe, nicht ablehnend verhält, hätte der Landesauschuß in dem nächsten Sessionsabschnitte einen dem gedachten Zwecke entsprechenden Gesetzentwurf vorzulegen.

Diesen Anschauungen, die ich soeben vorzutragen die Ehre hatte, entsprechend, erlaube ich mir folgenden, vom Finanzausschuß beschlossenen Resolutionsantrag dem hohen Landtage zur Annahme zu empfehlen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Nachdem es im Interesse der archäologischen Durchforschung des Landes und der bleibenden wissenschaftlichen Verwertung seiner reichen prähistorischen und alterthümlichen Funde überhaupt sowie zum Zwecke der Erhaltung der historischen Denkmäler Krains und zum Schutze gegen deren planlose Ausbeutung und Verwüstung dringend nothwendig erscheint, alle Fundorte solcher Objecte jeder Art in einer Catastralkarte des Landes genau einzutragen und für die Erhaltung wichtiger historischer Denkmäler Vor Sorge zu treffen, wird der Landesauschuß beauftragt, dem Landtage in der nächsten Session den Entwurf eines Gesetzes vorzulegen, durch das diese Eintragungen in die Catastralkarte und deren Evidenzhaltung geregelt werden. Mit der Leitung dieser Angelegenheit wäre das landschaftliche Museum zu betrauen, bei dessen bevorstehender Reorganisation auf diese Aufgabe entsprechende Rücksicht zu nehmen wäre. Die Eintragungen der Funde in die betreffenden Karten sowie deren Evidenzhaltung könnte im Einvernehmen mit dem Museum am zweckmäßigsten durch das technische Personale der k. k. Bezirkshauptmannschaften besorgt und diese letzteren zugleich mit der unmittelbaren Aufsicht über die Nachgrabungen, Funde u. dgl. sowie mit dem Schutze der betreffenden Denkmäler betraut werden, zu welchem Behufe der Landesauschuß die wohlwollende Unterstützung der hohen Regierung zu erbitten und über die Durchführung dieses Theiles der Aufgabe sich mit derselben ins Einvernehmen zu setzen hätte.

Jedermann, der in Krain archäologische Forschungen anstellen will, hätte davon dem Museum vorher Anzeige zu erstatten und wäre verpflichtet, alle erworbenen Objecte mit genauer Beschreibung und präciser Angabe der Fundorte dem Museum, beziehungsweise den dazu berufenen Organen der k. k. Bezirkshauptmannschaften, vor ihrer Entfernung aus dem Rayon der Fundorte bekanntzugeben. Ebenso wären alle archäologischen Funde überhaupt von jedermann in gleicher Weise sofort dem Museum anzuzeigen, welches seinerseits nach Constatirung der erforderlichen Thatfachen deren Echtheit zu beglaubigen berechtigt wäre.

Alle Kosten der Anfertigung und Evidenzhaltung der Catastralkarte sowie alle übrigen aus diesen gesetzlichen Anordnungen dem Lande erwachsenden Auslagen sollen durch eine Abgabe auf die Funde, beziehungsweise durch Ausgrabungs-Licenzgebühren gedeckt, jedoch nie höher bemessen werden, als stricte zur Bedeckung dieser lediglich zu wissenschaftlichen Zwecken geleisteten Auslagen nothwendig erscheint.

Fundverheimlichungen, beziehungsweise andere Umgehungen des Gesetzes, sollen durch angemessene Geldstrafen geahndet und die Durchführung der gesetzlichen Normen dadurch sichergestellt werden.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Diesem Antrage habe ich nur noch beizufügen, daß für den Fall, als auf Grundlage desselben ein Gesetzentwurf im Einvernehmen mit der hohen Regierung ausgearbeitet und in Vorlage gebracht werden wird, es nothwendig erscheinen dürfte, auch eine Durchführungsverordnung auszuarbeiten, in welcher dann die verschiedenen Detailbestimmungen Aufnahme finden könnten, die in einem Gesetze füglich nicht Berücksichtigung finden können, — Detailbestimmungen, welche z. B. auf eventuelle Erwerbungen von Duplicaten für das Museum sowie die eventuelle photographische Aufnahme aller Funde, die für das Museum und für die Forschung Werth haben, sich beziehen könnten, die aber dem Verordnungswege überlassen werden müssen.

Nachdem ich diesen Theil der Anträge im Auftrage des Finanzausschusses zu motiviren und vorzulegen die Ehre gehabt habe, erübrigt mir nur noch, kurz die Petition des Bartholomäus Pečnik zu besprechen. Im Auftrage des Finanzausschusses bin ich ermächtigt, dem hohen Landtage den Antrag vorzulegen, derselbe wolle beschließen, diesem Forscher ganz so und unter den gleichen Bedingungen wie im Jahre 1891, bis zum Betrage, wofür die Bedeckung in dem Voranschlage des Museumsfondes für das Jahr 1892 vorhanden ist, auch im Laufe des gegenwärtigen Jahres, wenn er Objecte für das Museum anzubieten in der Lage sein sollte, eine entsprechende Entlohnung und Unterstützung zu gewähren.

Der Finanzausschuß beantragt in dieser Richtung:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Der Landesauschuß wird ermächtigt, dem Petenten Barth. Pečnik unter den gleichen Bedingungen, wie solche pro 1891 festgesetzt waren, auch im Jahre 1892 bis zum gleichen Betrage wie im Jahre 1891 für entsprechende Leistungen Remunerationen zu bewilligen. Von der Inangriffnahme archäologischer Forschungen in Ober- und Innerkrain wird bis zum Zustandekommen des projectirten Gesetzes abzusehen sein.»

Diese Anträge erlaube ich mir im Namen des Finanzausschusses zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri pritrde temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 12. točki, to je:

12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji bivšega paznika deželne prisilne delarnice Jožefa Tomazina za dovoljenje provizije, oziroma podpore.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des gewesenen Zwangsarbeitshaus-Aufsichters Josef Tomazin um Bewilligung der Provision, beziehungsweise um Unterstützung.

Berichterstatter Luckmann:

Hohes Haus! Es liegt wieder ein Gesuch des Josef Tomazin, entlassenen Zwangsarbeitshaus-Aufsichters, um normalmäßige Provisionirung vor; ein solches Gesuch ist bereits in der letzten Session vorgelegen, und ich glaube den Inhalt des letzteren Gesuches recapituliren zu sollen.

Der gewesene Aufseher Josef Tomazin hat 12 Jahre, 9 Monate und 22 Tage als Soldat und dann 12 Jahre in der Zwangsarbeitsanstalt gedient. In letzter Zeit hatte seine Aufführung Anlaß zur Unzufriedenheit gegeben, er ist nämlich beschuldigt worden, daß er dem Trunke ergeben sei, daß sein Gedächtnis nicht so sei, wie es sein sollte, daß er seinen Dienst nicht angemessen verrichte und wurde deshalb zu 3 Wochen Arrest verurtheilt, hat jedoch diese Strafe nicht angetreten, sondern ist aus der Anstalt ausgeblieben; infolge dessen wurde er ohne ein Anrecht auf eine Provision des Dienstes entlassen. Er hat sich in der vorigen Session an den hohen Landtag mit einem Gesuche gewendet, in welchem er anführte, daß er irrsinnig sei und sich dadurch, daß er seinerzeit bei den Straßenarbeiten in Loitsch und in der städtischen Schottergrube die Zwänglinge während der größten Sommerhitze habe beaufsichtigen müssen, eine Gehirnkrankheit zugezogen habe und auch ein ärztliches Zeugnis beigebracht, welches im allgemeinen seine Angaben bestätigt; außerdem weist der Gesuchsteller auf seine unglücklichen Familienverhältnisse hin, indem er auch seine 90jährige Mutter zu verpflegen habe, während seine Frau auf einer Hand gelähmt und erwerbsunfähig sei.

Der hohe Landtag hatte damals beschlossen (bere — ließt):

«Das Gesuch des Josef Tomazin, gewesenen Zwangsarbeitshaus-Aufsichters in Raibach, wird dem Landesausschusse mit dem Auftrage zugewiesen, den Gesundheitszustand des Bittstellers untersuchen zu lassen und falls diese Untersuchung ergibt, daß dessen Zurechnungsfähigkeit eine gestörte ist, dessen Familien-Angehörigen eine angemessene Unterstützung aus dem Zwangsarbeitshausfonde flüssig zu machen.»

Der Landesausschuss hat den Gesundheitszustand des Josef Tomazin untersuchen lassen, und liegt diesbezüglich ein

ärztliches Zeugnis vor, wonach Gesuchsteller an paralytischem Blödsinne leide und gänzlich erwerbsunfähig ist. Auf Grundlage dieses Zeugnisses und nachdem auch ein Armutszeugnis beilag, der Bittsteller überdies seine 90jährige Mutter und seine erwerbsunfähige Frau zu erhalten hat, hat der Landesausschuss demselben eine Gnadengabe von 100 fl. bewilligt. Nun kommt der Petent neuerdings mit diesem ärztlichen Zeugnisse und bittet um die normalmäßige Provisionirung oder, wenn der hohe Landtag darauf nicht eingehen sollte, um eine Gnadengabe.

Dem Finanzausschusse hat es möglich geschienen, daß die Handlungen, welche die Veranlassung waren, daß Josef Tomazin aus der Anstalt entlassen wurde, nicht so sehr dem bösen Willen entsprangen, sondern vielleicht eine Folge davon waren, daß seine Krankheit bereits zum Vorschein gekommen ist und daß nicht anzunehmen wäre, daß der Mann nach 12jährigem Militärdienste und nach 12jährigem Aufseherdienste in der Zwangsarbeitsanstalt bei gesunder Vernunft ein derartiges Vergehen sich habe zuschulden kommen lassen.

Nachdem jedoch aus den Acten nicht zu ersehen ist, welche Umstände für die Entlassung ausschließlich maßgebend waren, glaubt der Finanzausschuss, daß das Gesuch dem Landesausschusse mit dem Auftrage abzutreten wäre, auf Grundlage neuerlicher Erhebungen bezüglich des Krankheitszustandes des Josef Tomazin zu entscheiden, ob demselben die Provisionirung gebühre oder nicht, sollte ihm letztere aberkannt werden, so wäre ihm eine Gnadengabe zu bewilligen. Ich erlaube mir demnach im Namen des Finanzausschusses den Antrag zu stellen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Das Gesuch des Josef Tomazin, gewesenen Zwangsarbeitshaus-Aufsichters, wird dem Landesausschusse mit dem Auftrage abgetreten, auf Grundlage der Acten und neuerlicher Erhebungen bezüglich des Krankheits-Beginnes und Verlaufes zu entscheiden, ob dem Petenten das Recht auf normalmäßige Provision zusteht, eventuell solche zu gewähren; falls jedoch dem Petenten die normalmäßige Provision aberkannt werden muß, so wird der Landesausschuss ermächtigt, den Familienangehörigen des Petenten eine Gnadengabe jährlicher 100 fl. für die nächsten drei Jahre, beginnend im laufenden Jahre, aus dem Zwangsarbeitshausfonde flüssig zu machen.»

Ich bitte das hohe Haus, diesem Antrage zuzustimmen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri sprejmo ta predlog, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 14. točki, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljenja kredita za deželni arhiv in knjižnico v Rudolfinumu za pokrivanje raznih potrebščin.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewilligung eines Credits für das Landes-Archiv und die Bibliothek im Rudolfinum zur Bestreitung von verschiedenen Erfordernissen.

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Der Museal-Archivar Herr Anton Koblar hat sich an den hohen Landtag mit einer Eingabe gewendet, in welcher er auf die außerordentliche Arbeit, die er bei Regelung des Archives zu leisten hatte, hinweist, auf die Unzulänglichkeit der Remuneration, die er genießt, hindeutet, andererseits aber zugleich dem Wunsche Ausdruck gibt, der hohe Landtag wolle eine selbständige Systemisirung seiner Stellung verfügen und ihm gleichzeitig einen gewissen Pauschalbetrag für die laufenden Kosten zur Verfügung stellen.

Was die Systemisirung anlangt, ist es wohl nicht möglich, einseitig vorzugehen und muß abgewartet werden, bis dem hohen Landtage über diese Frage die entsprechenden, wiederholt urgirten Vorschläge erstattet werden.

Es ist zu erwarten, daß es uns schon im nächsten Sessionsabschnitte gelingen werde, die Reorganisation des Museums in Angriff zu nehmen und zur Durchführung zu bringen.

Es muß anerkannt werden, daß die Arbeiten, die Herr Koblar zu leisten hatte, außerordentliche sind, und die Entlohnung, die ihm bis jetzt zutheil wurde, als eine sehr geringfügige bezeichnet werden muß. Um nun einerseits seinen Arbeiten die verdiente Anerkennung zu zollen und ihn in die Lage zu setzen, auch den sonstigen Bedürfnissen bei Durchführung seiner Arbeit zu entsprechen, bin ich beauftragt, im Namen des Finanzausschusses dem hohen Landtage nachstehenden Antrag zu unterbreiten:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Dem Herrn Anton Koblar wird mit Rücksicht auf die außerordentlichen Arbeiten, die demselben bei Durchführung der archivariischen Arbeiten im Museum gegenwärtig obliegen, pro 1892 eine außerordentliche Remuneration von 100 fl. aus dem Landesfonde bewilligt und der Landesausschuß zugleich beauftragt, für die Bedürfnisse des Dienstes im Archiv und in der Bibliothek des Museums entsprechend Vor Sorge zu treffen, wobei die Systemisirung dieses Dienstzweiges der bevorstehenden Reorganisation des Museums vorbehalten bleibt.»

Ich erlaube mir diesen Antrag dem hohen Hause zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode poslance, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo sedaj k 15. točki, to je:

15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji slepega Henrika Keršeta v Ljubljani za podporo.

15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Blinden Heinrich Kerse in Laibach um Unterstützung.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Slepí Henrik Kerše vložil je prošnjo do visokega zbora, v kateri navaja, da sta mu umrla oče in mati in da ne zna drugega delati, kakor nekoliko godbe. Ker je pa s tem zaslužkom nemogoče preživeti se, zato se obrača do visokega zbora, da naj mu on toliko podpore dovoli, da bi si zamogel malo stanovanje najeti in mogel človeški napravljen hoditi ter za telesne potrebe skrbeti. Henrik Kerše je po priloženih spričevalih slep in si v istini, kakor potrjuje zdravnik, ne more drugače kruha služiti, nego z igro. Prošnja po mnenji finančnega odseka ni taka, da bi se mogla v deželnem zboru končno rešiti, temveč da spada v področje deželnega odbora, kajti ako bi se visoki zbor na take prošnje moral ozirati in bi ljudje izvedeli, da se take prošnje tukaj rešujejo, bi moral visoki zbor vsako leto imeti posebno zasedanje za rešitev takih vlog.

Z ozirom na to nasvetuje finančni odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja Henrika Keršeta se izroča deželnemu odboru v rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 16. točki, to je:

16. Ustno poročilo upravnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora: § 6. Občila.

16. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesausschusses: § 6. Communicationsmittel.

Poročevalec Lenarčič:

Visoki zbor! Ker se vsebina posameznih marginalnih števil v obče pri enem, kakor drugem cestnem okraju vjema, prosim dovoljenja, da bi smel o njih skupno poročati.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Predno pa pričnem, usojal si bodem nekoliko splošnih opazk.

V letu 1891. bile so za cestne zaklade sledeče priklade:

od 3 — 10 % — 12 okrajev.
» 11 — 20 % — 16 »
» 21 — 30 % — 2 okraja.

Prvi od 3 do 10 % bili so sledeči: Postojna, Brdo, Idrija, Kranj, Kranjskagora, Ljubljanska okolica, Kostanjevica, Tržič, Vrhnika, Senožeče, Zatičina in Vipava.

Drugi od 11 — 20 % sledeči: Škofjaloka, Bistrica, Vel. Lašče, Krško, Lož, Litija, Logatec, Metlika, Mokronog, Radeče, Radoljca, Ribnica, Novomesto, Kamnik, Trebnje, Črnomelj.

Zadnja najneugodnejša okraja od 21 — 30 %: Kočevje s 30 % in Žužemperk s 25 %, v Kočevju pa tudi le 25 %, akopram je 30 % dovoljenih.

Zakaj sta ravno zadnja okraja s toliko priklado osrečena, iz poročila samega ni razvidno, in to poročilo le pové, da so bile te priklade opravičene deloma s povračilom deželnemu zakladu.

Posojila prejelo je 7 okrajev, in sicer: Škofjaloka, Kočevje, Kranjskagora, Radoljca, Ribnica, Žužemperk in Senožeče, ktero se opravičuje s slabim deževnim vremenom, in vsled tega slabem stanju cest, z obilnem kidanjem snega, vračanjem obrestnega posojila in z nerednim, oziroma kasnim vplačilom priklad.

Podpore dobilo je 7 okrajev, namreč: Škofjaloka, Bistrica, Logatec, Vrhnika, Ribnica, Novomesto in Črnomelj, za zboljšanje cest, za preložitev ceste, za zgradbo nove ceste in za napravo gramoza.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«§ 6. letnega poročila se vzame na znanje.»

Deželni glavar:

Otvorjam splošno debato.

Želi kdo besede v splošni debati?

Poslanec Hribar:

Visoki deželni zbor! Iz izkaza na strani 169. letnega poročila je razvidno, da so leta 1890. imeli razni cestni okraji skupnih dohodkov 164.881 gld. 50 kr. To je vsekako precéj velika številka in važna v narodno-gospodarskem življenju naše dežele, in zaradi tega se mi zdi potrebno gledé gospodarstva pri cestnih odborih spregovoriti nekoliko besed.

Kontrolo o gospodarstvu ima po cestnem zakonu deželni odbor, kajti on ima po točki 2., § 24., nadzorstvo delanja in vzdrževanja okrajnih cest, kakor tudi prigled, kako gospodarijo cestni odbori s premoženjem. Deželnemu odboru je vspešno nadzorovanje okrajnih cestnih odborov jako težavno, kajti on jih ne more nadzorovati drugače nego po računih in proračunih, kateri se mu predlagajo vsako leto. Vender pa deželni odbor lahko veliko stori, ako strogo gleda na to, da okrajni cestni odbori poslušajo tako, kakor zakon predpisuje in da ne zlorabljajo svojih dohodkov. Nočem go-

voriti o konkretnih slučajih, dasiravno so mi taki znani, ker bi bilo neprijetno, da bi se govorilo o osebah, katere bi omenjal.

Konstatujem pa, da sem se iz aktov pri deželnem odboru prepričal, da se pri jednom cestnem odboru ne gospodari takó, kakor bi se imelo gospodariti z dokladami, ki se nakladajo dotičnim davkoplačevalcem. Ako se to godi pri jednom okrajnem cestnem odboru, tedaj je mogoče, da se kaj tacega godi tudi pri drugih, in namen moj je, naprositi deželni odbor, naj strogo pregleduje račune, naj kara vse nedostatke in naj ostro postopa proti cestnim odborom, pri katerih zapazi kak nedostatek. Največji nedostatek se prigaja vsled tega, da so po nekoč cestni odborniki med sabo v takem prijateljstvu, da že gledajo ukreniti tako, da jeden ali drugi izmed njih prevzame tudi dela, katera se imajo na cestah zvrševati. Tako ravnanje je proti jasnemu določilu cestnega zakona, in sicer § 39., čegar 4. alineja se glasi:

«Noben ud okrajnega cestnega odbora ne sme, dokler opravlja odborniško službo, v svojem okraji prevzemati zgradeb ali zalaganja za cestne namene na svoj račun.»

Jaz sem se iz aktov pri deželnem odboru prepričal, da se semtertje to godi, da cestni odborniki sami prevzemajo taka dela. Nečem trditi, da jih ne prevzemajo za tisto ceno, katera bi se dala doseči od drugih podjetnikov, ali vsekako je sum opravičen, da je morebiti cena, katera se dotičnemu cestnemu odborniku samemu plača, previsoka. Jaz bi torej želel, da naj bi slavni deželni odbor kar najstrože postopal in skrbel, da se § 39. cestnega zakona točno zvršuje.

Drugo, o čemer sem se prepričal iz aktov pri deželnem odboru, je to, da se včasih za cestne ogledé po nepotrebnem denar trosi in da so dotični troški včasih veliko previsoki. Videl sem iz aktov, da je šlo nek objekt, za kateri bi bil zadostoval jeden odbornik, ogledat kar šest cestnih odbornikov in da so se od vseh zaračunile dijete in zamuda časa. Dalje sta si dva cestna odbornika za jedno popoldne za pot, ki je bila tri ure dolga, zaračunila 15 gld. To so vsekako številke, ki niso v nikakem razmerju z faktičnimi izdatki, katere si smejo računiti udje cestnega odbora in ki dajejo misliti, da, če se takó gospodari pri jednom okrajnem cestnem odboru, se tako gospodari tudi pri drugih in ki opravičuje sum, da se veliko denarja po nepotrebnem potratí.

Pa tudi še nek drug slučaj sem imel priliko doznati. Imel sem pred sabo računski sklep nekega okrajnega cestnega odbora, in videl sem, da je bil izkazan koncem leta 1890. ostanek v gotovini v znesku 1092 gld., v tistem računskem sklepu pa, ki je ležal na pogled pri županstvu one občine, kjer ima okrajni cestni odbor svoj sedež, izkazal je cestni odbor le ostanek v gotovini v znesku 876 gld. Od kodi je prišel razloček 216 gld. pojasnila mi je neka pritožba, katero so vložili trije občani pri deželnem odboru, ko so pregledali račun in našli, da so se mesečne mezde jednega cestarja po 18 gld. za celo leto dvakrat zaračunile. Faktično se je 216 gld. zaračunilo dvakrat. Ako bi dotični občani ne bili šli računa pregledat, bi

se bil predložil deželnemu odboru, tam bi se bila napaka morebiti pregledala in 216 gld. bi bilo več računjenih nego se je faktično izdalo. Jaz sem prepričan, da je to, kar so povedali dotični občani, popolnoma resnično in da se take stvari dogajajo tudi drugodi.

Torej jaz želim, da deželni odbor glede okrajnih cestnih odborov in njihovih načelnih postopa, kar se dá, strogo. Veseli me, da sem se prepričal iz aktov, da je deželni odbor ostro pokaral dotični cestni odbor, katerega imam v mislih, rekoč, da so dotični občani, ki so se bili pritožili, povedali marsikaj resničnega, na drugi strani pa ne smem zamolčati, da se iz rešitve one pritožbe z dne 30. septembra l. 1891. razvidi, kakor da bi deželni odbor ne bil vesel, da se mu je predložila pritožba. Na jedni strani je spoznal, da cestni odbor ni ravnal povsem pravilno, na drugi strani pa kara tiste, ki se pritožujejo. Jaz bi le želel, da bi se v vsakem cestnem okraji našli možje, ki bi se zanimali za denar, katerega plačujejo v cestni zaklad in ki bi hodili pregledavat račune in proračune, kajti prepričan sem, da bi jih taka kontrola še marsikje dovedla do rezultata, katerega imamo pred sabo v enem konkretnem slučaju. Zaradi tega izražam nado, da bode deželni odbor blagohotno uvaževal take pritožbe in z isto strogostjo, kakor proti temu cestnemu odboru, postopal v enakih slučajih proti vsem drugim.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne želi nikdo besede, zaključim splošno razpravo in odvarjam specijalno debato.

Prosim, gospod poročevalce.

Poročevalec Lenarčič:

Nimam ničesar omenjati, nego prosim, da se sprejme predlog upravnega odseka, kateri se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalne št. 1., 2., 3., 4. in 5. vzamejo se odobrovalno na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

V Škofjeloškem okraji vršila se je sprememba v cestnem odboru, kateri novo izvoljeni odbor je moral rešiti zaklad dosedanjega zanemarjenega gospodarstva. Novi odbor še ni bil izvežban v sestavi proračuna, zato so se mu vrinile neke pomote, katere je moral deželni odbor popravljati.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalne številke 6., 7., 8. in 9. vzemó se odobrovalno na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Brdskemu cestnemu odboru deželni odbor ni prav verjel, da se je pri sestavljenju proračuna oziralo na vse troške, ker je le tako nizko 4% priklado vzel v proračun.

Predlagam sledeče:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalna št. 10. se vzame na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Bistriški okraj dobil je državno podporo in bi dobil tudi deželno za preložitev ceste čez Globovnik. Cestni odbor je pa sporočil, da ima še premalo denarja, ter ne more še z delom pričeti.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalne številke 11., 12. in 13. vzamejo se na znanje, kakor tudi marg. št. 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. in 21.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Cestni odbor krški ojačil se je, tri zapadle obroke za leto 1888., 1889. in 1890. deželnemu zakladu v znesku 1800 gld. povrniti, vsled česar mu je bila potrebna višja priklada.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalne št. 22. do 29. vzamejo se na znanje.»

Deželni glavar:

K besedi se je oglasil gospod poslanec Hribar.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! V začetku lanskega leta vložil je cestni odbor Kranjski in občine Vodice, Cerklje, Lahovče in Zalog prošnjo do deželnega odbora, naj bi se napravila krajša zveza med Spodnjim in Gorenjim Brnikom preko Vodic v Ljubljano. Če se pogleda na zemljevid, razvidi se, da morajo iz Brnika voziti v Ljubljano sedaj skozi Mengeš, da pridejo torej šele po velikem ovinku v glavno mesto. Naglašati je treba, in v prošnji se je tudi naglašalo, da se ljudje le malo-keďaj poslužujejo železnice v Kranji, ker imajo dve uri do tja, temveč da navadno z vozovi hodijo v Ljubljano. Sedaj pa imajo še nepriliko, da gre železnica od Trzina do Dobrave, kjer se večkrat prigode nesreče s tem, da se plašijo konji. Zaradi tega so prosile te vasi in cestni okraj Kranjski, da bi se občinska pot od Brnika do Vodic, po kateri bi se zveza z Ljubljano skoraj za 1½ ure skrajšala, posula, razširila in uvrstila med okrajne ceste. Deželni inženir gospod Hraský je že pregledal to progo ter napravil generalni proračun, ali jaz ne nahajam v letnem poročilu niti pri cestnem odboru Kranjskem niti pri Kamniškem nikakoršnega poročila o tej cesti. Ker nam de-

želni odbor doslej tudi še ni predložil posebne priloge, mislim, da v teku tega zasedanja deželni odbor ne bode ničesar ukrenil o tej stvari, in zato izrekam samo željo, da bi se ne zavlekla stvar predolgo, ampak da bi se nam vsaj v prihodnjem zasedanju predložila dotična zadeva v posvetovanje.

Deželni glavar:

Prosim gospode poslance, kateri pritrdé predlogu upravnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec Lenarčič:

Cestni odbor v Kranjski Gori se pri sestavi proračuna ni oziral na nekatere gotove izdatke, zato ga je deželni odbor na to opomnil. Daljnega poročila v tej zadevi ni, in predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marginalne številke 30., 31. in 32., potem 33., 34., 35. in 36., kakor tudi 37., 38. in 39. ter 40. vzamejo se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Litijski okraj ima visoko priklado vsled zgradbe ceste čez Bogenšperk, na katero leta 1891. pade 4000 gld.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 41. in 42. vzamete se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

V cestnem okraji Logaškem moral je deželni odbor popravljati dotični proračun, ker potrebščine za okrajne in za deželne ceste niso bile ločene in ker plačilo 2000 gld. za prisiljence ni bilo navedeno. V proračunu je še nepokriti primanjkljaj 786 gld. 84 kr. Deželna podpora 1000 gld. razdelila se je za Logatec in za Rovte in znesek takoj obdržal kot plačilo prisiljencev.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 43. do 49., kakor tudi 50. in 51. vzamejo se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Mokronoški odbor proračuna ni prav sestavil, ker je vzel prenizko svoto davkov. Okrajno glavarstvo je ta nedostatek navedlo, in deželni odbor znižal je prvotno priklado 13 % na 12 %.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 52., 53. in 54., kakor tudi 55., 56. in 57. vzamejo se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Cestni odbor Radeški prišel je v prijeten položaj, da je dobil prostovoljni donesek za vzdrževanje stavb od gospoda dra. vit. Gutmansthal 20 gld. in od gospoda V. Krisperja 10 gld.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 58. do 62. vzamejo se s zahvalo omenjenima darilcema, kakor št. 63. do 66., na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ribniškemu cestnemu odboru naročilo se je, naj bi skušal na podlogi § 21. zakona od 28. julija l. 1889., dež. zak. št. 17., dobiti prispevke od posestnikov žag in lesotržcev. Na to pa ni bilo nikakega poročila.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 67. do 73. vzamejo se na znanje z opombo, naj deželni odbor svojo zahtevo še enkrat ponovi.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Pri novomeškem cestnem okraji previdel je deželni odbor, da je potrebščina manjša, kot ona v proračunu, vsled česar bode možno s predlagano priklado 15 % shajati.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 74. do 77. in 78. do 81. vzamejo se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Županstva občin Hrenovice, Postojna in Senožeče in cestni odbor Senožeški prosili so za deželnega tehnika, da bi napravil troškovni prevdarek popravkov okrajne ceste Dilce-Landol-Studeno. Deželni odbor ni mogel prošnji ustreči, ampak izrekel se je le pripravljenega, da prevzame polovico troškov, dotičniki pa naj si preskrbijo privatnega tehnika za ta dela. O tem ni bilo daljšega poročila.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 83. do 86. vzamejo se na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

V cestnem okraji Zatiškem popravil se je proračun v tem smislu, da so se nekateri zneski izločili, drugi zopet vstavili, vsled česar se je morala priklada 3 % zvišati na 6 %. Deželni odbor prosil je deželno vlado, naj potrebno ukrene, katera je to tudi obljubila.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj marg. št. 87. vzame na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

V Kamniškem cestnem odboru zgodila se je sprememba, in novo izvoljeni odbor dobil je od deželnega odbora potrebna navodila za sestavo proračuna in pojasnilo glede bojazni pred občinskim zastopom, da se slednji v zadeve cestnega odbora nima mešati.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Marg. št. 88. do 91., potem 92., 93. in 94., ter 95. do 98. in št. 99. in 100. vzamejo se na znanje.»

Poslanec Dragoš:

Leta 1890. sklenilo se je, da se pošlje inženir, da pregleda progo čez Kot in Kamatel. Ker se pa to še ni zgodilo, naj gleda deželni odbor, da tekom leta 1892. pošlje inženirja, da napravi načrt in da se bode mogla v prihodnjem zasedanju predlagati proga ceste čez Kot in Komatel. Prosim, da se stvar ne zavleče zopet, kakor se je zavlekla 1891. leta.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Lenarčič:

Ne.

Deželni glavar:

Bodemo glasovali, in prosim gospode, kateri pri-trde predlogu upravnega odseka, naj blagovolé obsedeti. (Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec Lenarčič:

Št. 101. navaja, da se je nadzorstvo pri nadaljevanji zgradbe oddalo inženirju gospodu A. Čadežu, oziroma Nadeniček-u, ker je imel prvi opravka v Vipavski dolini. Komisija je dodelano progo pregledala.

Št. 102. navaja podporo in posojilo za popravo potov iz Črnega vrha na okrajno cesto Vrhnika-Polhov Gradec.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj vzame marg. št. 101. in in 102. na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Zadeva, katero navaja št. 103., bila je že rešena v tem zasedanju visokega zbora in torej odpade; ravno tako tudi št. 104., ker se je vže o nje vsebini razpravljalo.

Št. 105. navaja, da se pot iz Št. Jurija do državne ceste pri vasi Tlake ni mogla izpeljati po prvotnem

načrtu vsled ugovora nekaterih posestnikov iz Sela, Goniš in Hude Police, da pa druga izpeljiva proga ravno tako zadostuje potrebam.

Št. 106. in 107. navajati podpore za zgradbo cest čez Dvorsko Vas na malo Slivnico in pri Krvavi Peči.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj marg. št. 105., 106., 107., 108. in 109. vzame na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Št. 110. govori, kako se je oddala dovozna cesta h kolodvoroma Trzin in Domžale ponudniku proti 16 % popusta za 1470 gld.

Št. 111. navaja, da se je izplačala odškodnina za k železni dovozni cesti v Medvodah pritegnena zemljišča.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj vzame marg. št. 110. in 111. na znanje.»

O št. 112. razpravljalo se je vže v tem zasedanju visoke zbornice, torej odpade.

Št. 113. poroča, da se je za most preko Bistrice pri postaji Jarše-Mengeš plačala podpora 1000 gld.

Št. 114. govori o podpori 150 gld. za brv čez Krko pri Stavčji Vasi.

Št. 115. navaja odklonitev prošnje podobčine Podkoren za podporo, ker se je vže enkrat podpora dovolila, pač pa dovoli deželni odbor neobrestno posojilo 250 gld. na ponudeno zastavo hranilne knjižice št. 182.287 z vlogu 245 gld.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj marg. št. 113., 114. in 115. vzame na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Št. 116. podaja izkaza o dohodkih in troških cestnih zakladov v letu 1890., iz katerih je razvidno, da so ti zakladi imeli skupnih dohodkov 164.881 gld. 50 kr., troškov pa 153.119 gld. 69 kr.

Skupni znesek preostankov v blagajnici znaša 15.980 gld. 97½ kr., primanjkljaj pri petih zakladih pa 4219 gld. 16½ kr.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj ta dva izkaza blagovoli vzeti na znanje.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Predlagam tretje branje.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga tretje branje.

Prosim torej gospode, ki pritrdé ravno kar v drugem branji sprejetim predlogom upravnega odseka, tudi v tretjem branji, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker je večina gospodov poslancev izrekla željo, da bi se seja končala, in ker bode finančni odsek imel sedaj svojo sejo, predlagam, da se točke 17. do 22. odstavijo za danes od dnevnega reda.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Izročil se mi je samostalni predlog gospoda poslanca Šukljeta in tovarišev.

Prosim gospoda zapisnikarja, da ga prečita.

Tajnik Pfeifer:

(bere — liest):

«Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Pri ureditvi cestnega omrežja na Dolenjskem gledati je na to, da se spravi v organično zvezo z dolenjskimi železnicami;

2.) priloženemu načrtu zakona se pritruje.

V Ljubljani, 24. marcija 1892.

Šuklje

Janko Kersnik

Fr. Povše

Dragoš

Dr. Papež

V. Pfeifer

Fr. Višnikar

Ig. Žitnik

V. Ogorelec.

Z a k o n

z dné

veljaven za vojvodino Kranjsko,

ob uvrščenji cestnih prog Toplice-Valta Vas in Toplice-Podturn v vrsto deželnih cest.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem na podstavi § 22. deželnega zakona z dné 28. julija 1889. l., dež. zak. št. 17., tako;

§ 1.

V zakonu ob uvrstitvi cest z dné 2. aprila 1866. l., dež. zak. št. 6., pod točko 53 lit. a in c se nahajajoči cestni progi Toplice-Valta Vas in Toplice-Podturn se uvrsté med deželne ceste.

§ 2.

Mojemu ministru za notranje zadeve je naročeno, izvršiti ta zakon.

G e s e t z

vom

wirksam für das Herzogthum Krain, betreffend die Einreihung der Straßenstrecken Töplitz-Waltendorf und Töplitz-Unterthurn in die Kategorie der Landesstraßen.

Ueber Antrag des Landtages Meines Herzogthumes Krain finde Ich auf Grund des § 22 des Landesgesetzes vom 28. Juli 1889, L. G. B. Nr. 17, anzuordnen, wie folgt:

§ 1.

Die im Straßenkategorisirungs-Gesetze vom 2. April 1866, L. G. B. Nr. 6, unter Post 53 lit. a und c vorkommenden Straßenstrecken Töplitz-Waltendorf und Töplitz-Unterthurn werden in die Kategorie der Landesstraßen eingereiht.

§ 2.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes wird Mein Minister des Innern betraut.»

Deželni glavar:

Prihodnja seja bode v torek 29. t. m., in sicer s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 1. uri 25 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 25 Minuten Nachmittag.

